

355.51
4-35

7 MAR 2010

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆ

355.51

Կ-35

Ք Ա Ղ Դ Ա Ս Ա Գ Ի Ր Ք

ՌԱԶՄԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑ

Գ Լ ՈՒ Ե IV

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆ
ՆՈՒՔՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՊԱՐԱԳԱՅՈՒՄ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОЧЕДЕНИЯ
Линденя Наук
СССР

ՊԵՏՂՐԱՏ

1932

ՌԱԶՄ. ՂՐԱՏ. ԲԱԺԻՆ

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն

355.51
Կ-35

346

ԳԼՈՒԽ ԶՈՐՐՈՐԴ

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՊԱՐԱԳԱՅՈՒՄ

ԳԱԼԻԲ ՊԱՏԵՐԱՋՄԻ ԱՌԱՆՁՆԱՎԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Ծավալվող համաշխարհային տնտեսական նզնաժամը, սպառման շուկաների համար իմպերիալիստական պետությունների մղած պայքարի հետևանքով, խորացնում է բոլոր իմպերիալիստական հակասությունները, տալով նրանց առանձնահատուկ սրություն:

Ավելացել է իմպերիալիստական պետությունների միջև գինված կոնֆլիկտների վտանգը: Սակայն իմպերիալիստների շահերի հակասությունների աճումը չի քուլացնում, այլ, ընդհակառակը, սրում է ԽՍՀՄ դեմ իներվենցիան պատերազմի վտանգը»:

Այսպես ասաց իր վերջնականում կոմիտեերնի Գործկոմի 11-րդ պլենումը 1931 թվի ապրիլին:

Մահաշտեյի յեն հակասությունները խոչոր կապիտալիստական պետությունների միջև, սակայն ԽՍՀՄ դեմ գինված հարձակման նրանք պատրաստվում են մեծազույն ակտիվությամբ:

«Ա՛նհ անգամ, յերբ կապիտալիստական հակասությունները սրվել են սկսում, բարձուագիտան իր հայացքներն ուղղում է ԽՍՀՄ կողմը. չի՞ կարելի արդոյ՞ կապիտալիզմի այս կամ այն հակասությունը (կամ բոլոր հակասությունները միասին վերցրած) լուծել ի հաշիվ ԽՍՀՄ» (ՍՏԱԼԻՆ):

Ահա թե ինչու կապիտալիստական յերկրները կատաղորեն պատրաստվում են վոչ միայն իրար դեմ պատերազմելու, այլ պատրաստվում են առաաջին հերթին պատերազմելու Խորհրդային Միության դեմ:

Իմպերիալիստների պատերազմը Խորհրդային Միության դեմ կլինի բուրժուադեմոկրատիկ հակահեղափոխական իմպերիալիստական պատերազմ պրոլետարիատի դեմ: Կապիտալիստական աշխարհը պատերազմ է սկսում մեր դեմ, վորպեսզի տապալի պրոլետարական դեկտատուրան,

զրկել խորհրդային Միության բանվորներին ու գյուղացիներին Հոկտեմբերյան հեղափոխության նվաճումներից և ե՛լ ավելի սուրկացնել իր յերկրներում բանվոր դասակարգին ու աշխատավոր մասսաներին: Գալիք պատերազմը, վրո պատրաստում են իմպերիալիստները մեր դեմ, կլինի այն բոլոր ուժերի ու ամեն տեսակ զենքերի անխնայ ու անհաշտ բռնամարտը, վրոը մեր դեմ կարող է հանել բուրժուազիան և այն բոլոր ուժերի ու զենքի միջև, վրոը կհանեն սոցիալիզմի յերկրի պաշտպանութան համար վրոքի յեղած աշխատավորները:

Լենինը նախագագաշացոււմ էր, — վոք մենք չպետք է մոռանանք վոչ մի բոպե, վոք պատերազմը կարող է ծագել հանկարծակիորեն:

Մեր յնդերն է՝ յուրաքանչյուր բոպե պատրաստ լինել սոցիալիստական շինարարութան զինված պաշտպանութան համար: Ինչպիսի՞ք են մարտիկի յնդերները գալիք մարտերում: Այս հարցին պատասխանելու համար ամենից առաջ հարկավոր է վրոշել, թե վրոնք են ժամանակակից պատերազմի առանձնահատկությունները, ինչի պետք է պատրաստվի բանակը, վրոը զինված պայքար է մղելու:

ԻՆՉՊԻՍԻՆ ԿԼԻՆԻ ԳԱՆԻԲ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Վերջին դարի բոլոր պատերազմներն ել իրենց զենքով յատիվ տարբերվում են միմյանցից: Կապիտալիստական տեխնիկայի աճումը առաջացրեց սպառազինումների քանակի ու վրոակի աճում, իսկ այդ փոխեց նաև կովի տակտիկան: Ներկայումս մարտական տեխնիկայի գարգացումը հասել է բարձր չափերի, բայց նա դեռ չարունակում է կատարելագործվել: Ժամանակակից մարտի դաշտում սկսում է լայնորեն գործել մոտորը, գորքերը հազեցվում են ավտոմատիկ զինքով, բուսակի առանձին ստորարթանումները մեքենայացվում են: Այդ հնարավորությունն է տալիս արագ գրավելու մեծ տարածություններ և դարգացնելու հսկայական կրակային ուժ: Այդ բոլորն ստիպում են ժամանակակից բանակներին անընդհատ կատարելագործելու իրենց տակտիկան, կովի իրենց յեղանակները:

Գալիք պատերազմը կպահանջի առաջին իսկ որից կովող պետութան բոլոր ուժերի մեծագույն լարում: Ճակատը կարիք կղաք միլիոնավոր արկերի, միլիարդավոր փամփուշտների, տասնյակ հազարավոր սավառնակների, հարյուր հազարավոր ավտոմոբիլների, միլիոնավոր տոնն յերկաթլարի, հազարավոր տանկերի, հրանոթների, զնդացրերի... Հրացանների, գանտղան ապարատների, մեքենաների, գործիքների... Ճակատը կպահանջի որական հարյուրավոր վազոն կենսամթերք, խար, հանդերձանք ու հազուտեղեն: Իսկ ինչպիսի՞ք կլինեն թիկունքի, մանավանդ արդյունաբերութան, տրանսպորտի, բանվորական ուժի պահանջները: 1914—1918 թ. թ. համաշխարհային պա-

տերազմի վերջում Յեվրոպայի ամբողջ մետաղաձուլական արդյունաբերությունը և ամերիկական արդյունաբերութան 3/4 աշխատում էին պատերազմի համար: Թե ինչպիսիք են ժամանակակից մարտի ծախքերը, կարելի յե դատել հետեյալ որինակներով. հաշվված է, վրո համաշխարհային պատերազմում սպանված մեկ զինվորին «ընկնում էր» ամենապակասը 300 արձակված արկ: Գերմանիայում համաշխարհային պատերազմի ընթացքում պատրաստված է 47 հազար սավառնակ և 97 հազար մոտոր, Ֆրանսիայում՝ 51 հազար սավառնակ և 93 հազար մոտոր:

Գալիք պատերազմն առաջին իսկ որերից իր թափով կանցնի համաշխարհային պատերազմից: Դատելու համար, թե ինչպիսին կլինի այդ թափը, հիշենք, թե ինչով վերջացավ առաջին համաշխարհային պատերազմը:

«1919 թվին, — գրում է Անդլիայի հայտնի պնդածակատ հետադիմական Չերչիլը, — հազարավոր սավառնակներ պետք է ավերելին Գերմանիայի քաղաքները, տասնյակ հազարավոր հրանոթներ պետք է ջախջախելին ճակատը: Տեսնված էյին բոլոր պատրաստությունները, վրոպեսողի ամեն որ ավտոներով փոխադրվեն 30 կիլոմետրի վրո քառորդ միլիոն զինվոր: Թունավոր դազերը պետք է վոչնչացնելին ամեն տեսակ զիմադրություն, կյանքի վրոքե հնարավորություն: Այն մտադրությունները, վրո մշակվել էյին 1919 թվի հարձակման համար, ներկայումս չարունակվում են դարգացնել յուրաքանչյուր բանակում, և յեթե պատերազմ ծագել, այդ պատերազմը կմղվի ավելի հուժկու զենքով, քան յենթադրվում էր այն ժամանակ»:

Ջոն Բակիլը, — ամերիկական հետազոտողը, — ավելի անկեղծորեն է պատմում 1919 թվի չկայացած ուլերացիաների պատրաստությունների մասին.

«Իաշնակիցները դեռ չեյին կարողացել գործադրել, բայց ուժեղ կերպով պատրաստում էյին հարձակման համար վիթխարի ուրակիչներ հրեչավոր ուժի անբոտումբերով: Փորձեր էյին կատարվում առանց ողաջունների սավառնակներով: Իաշնակիցները կատուցում էյին հազարավոր նոր սավառնակներ, պատրաստվելով ամբողջ Գերմանիայում ցանել մահ ու ավերած: Նրանք մշակել էյին նոր դազեր... գերմանական հրամատարությունն իր հերթին արշավ էր պատրաստում Փաիդի դեմ վիթխարի քանակով վառվող բուսածնով (Ֆոսֆոր): Այդ եսկադրիլայի յետեից պետք է թուչեյին այլ եսկադրիլայներ ծանր ուումբերով, վրոնք հեչտությամբ կենավեյին ջահի պես վառվող քաղաքը: Հաջորդ առաջադրանքն էր քաղաքի վրո թունավոր դազերով ուումբեր: Այս բոլոր նախագծերը վո՛չ մոռացել են, վո՛չ էլ կորց-

61399-84

բել: Նրանք հանված են պահարաններից, տեսակավորված և ուսումնասիրված են: 1919 թվի կամպանիան չկիրառվեց, սակայն նրա իրենաները քայլում են առջևից»:

ՊԱՏԵՐԱԶՍԸ ԿԼԻՆԻ ՍԵՔԵՆԱՅՈՑՎԱԾ ՈՒ ԿՊԱՅԱՆՁԻ ՄԱՍՍԱՅԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՆԵՐ

Ժամանակակից պատերազմի պատրաստութան կարևորագույն հարցը մարդկային ուժերի պատրաստութան հարցն է: Թվով ինչպիսի բանակներ դուրս կլան զայիք պատերազմի դաշտերը: Այդ հարցը դրված է վոչ պատահական ձևով: Բուրժուազիան վախենում է ստեղծել մասսայական, բազմամիլիոն բանակ: Բուրժուական ու ուղղմական դործիչների մեջ հանդես են յեկել այնպիսիները, վորոնք մտածում են յուր զնալ առատորեն մեքենաներով ու ավտոմատներով հայթայթված փոքրիկ բանակներով: «Մարդկային մասսան նյութական ճակատամարտում արդեն վոչինչ է: Դեռ ավելին, նա «չարիք է», — ասում է այդպիսի դործիչներից մեկը, Գ. Չոյլզանը: «Ճակատամարտերում մարդը խոչընդոտ է հանդիսանում թե՛ Ֆիզիկական և թե՛ հոգեբանական տեսակետից» — ասում է մի ուրիշը, Փուլերը: Բուրժուազիան ուզում է կառուցել այնպիսի բանակ, վորը չենթարկվի դասակարգային անհաղթահարելի հակասություններին, վորը կուրորեն մարտի զնա կապիտալիստների շահերի համար:

ԻՆՉՈՒՆ ՅԵ ԲՈՒՐՇՈՒԱԶԻԱՆ ԿԱՍԵՆՈՒՄ ՄԱՍՍԱՅԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՆԵՐԻՑ

Չոյլզանն ու Փուլերը, ինչպես նաև կապիտալիստական բանակների մի քանի այլ դործիչներ՝ Լիդել Գարտը, Բերներ Սոյուարտոր ուզում են ստեղծել վոչ մեծ, մեքենայացված բանակ տանկերով, տանկետակներով, զրահապատ մեքենաներով: Նրանք կարծում են, վոր զայիք զինված բռնամարտի բախտը կլուծեն այն մարտիկները, վորոնք զինված են զնդացրերով ու հրանոթներով, նստած են արագ շարժվող մեքենաների վրա, պաշտպանված են զրահով: Նրանք կարծում են, վոր այդպիսի՝ արագաշարժ, ուժեղ, հուժկու, բայց փոքրաթիվ, բանակի համար նրանք կկարողանան «հավատարիմ» մարդկանց կազմել ջուրհիլ: Փաշիստական բանակ՝ տանկերի վրա նստած, — ահա այն բանակը, վորն ամենից ցանկալի յե բուրժուազիային:

«Յեթե մենք Հնդկաստանում ունենանք մեքենայացված բանակ, բացարձակորեն ասում է գեներալ Բերներ Սոյուարտոր, — ապա այլևս հարկ չի լինի վախենալու բնիկների ապստամբություններից: Տանկերը կհնչեն յուրաքանչյուր ապստամբություն

հեշտությամբ, արագ, վստահորեն ու հարմար ձևով: Պատժիչ արշավախմբերը դործը կտեսնեն համարյա պատժողների կողմից ատանց մարդկային զոհերի: Հրամատարությունը համարձակ ու վճռականապես կուղղվի ապստամբության բուն կենտրոնը և միանգամից կհասցնի հարկավոր հարվածը»:

Փոխարինել մարդուն մեքենայով, — ահա թե ինչ կուղենար բուրժուազիան: Յեվ պատահական չե այդ պատճառով, վոր կապիտալիստական աշխարհում այնչափ ձգտում են զարգայնել ողային պատերազմի դադարիաները:

Արդեն իսկ համաշխարհային առաջին պատերազմում լայն դործադրվում էր ավիացիան: 1918 թվին, որինակ՝ դերմանացիները յերկրորդ անգամ Մարնայի վրա հարձակվելու ժամանակ 60 կիլոմետր ճակատի վրա կենտրոնացրել էին մինչև հազար սավառնակ: Ավիացիայի բարձր նվաճումներով արեցած իմպերիալիստական պատերազմից հետո կապիտալիստական բանակների մի քանի ուղղմական մասնագետներ այն տեղը հասան, վոր սկսեցին պնդել, թե ողային նավատորմն է լուծելու «աշխարհի բախտը»:

«Բանակներն ու նավատորմները, — ասում է գեներալ Միտչեր, ՀԱՄՆ ողային նավատորմի նախկին զորահրամատարը, — հարկավոր է գետեղել վոչոտ թանգարանի ապակե վանդակների մեջ... Այդ հարգո, ծերացած ծառաներին չի կարելի վստահել ազգային պաշտպանությունը: — Միայն սավառնակն է ազգի դատավորը:

Գայիք պատերազմում ավիացիան դործադրվելու յե էլ ավելի լայն չափով, քան 1914—1918 թ. թ. պատերազմում: Իտալական այժմ մեռած գեներալ Դուեն այսպես է նկարագրում իր հայացքները զայիք ողային պատերազմի մասին.

«Կուսիտ, բայց անվիճելի փաստը, վորը պետք է համակի մեր ամբողջ գիտակցությունը և ցնցի այն, այսպիսին է. — ամենաուժեղ բանակը... ամենաուժեղ ծովային նավատորմը ողային տեխնիկայի ժամանակակից դրությամբ դործնապես իրական փոչինչ չեյին կարող առնել, խանդարելու համար պատշաճ ձևով պատրաստված հակառակորդին ավերելու, յեթե այդ կամեցավ հակառակորդը, յուրաքանչյուրը մեր հարյուր քաղաքներից»:

Ժամանակակից ավիացիոն ջոկատը բաղկացած 10 սավառնակից, վորոնք 2-ական տոնն ուռմբ են վերցնում, կարող է մի արշավում նետել 20 ուռմբ, վորը հավասար է անգլիական 3 ուղմանավի համապարկին: Հաղար հատ այդպիսի սավառնակից բաղկացած ողային նավատորմը, վորն ավելի չարժե արժեքով, քան մի մեծ ծովային ուղմանավ, կարող է մի հարձակման ժամանակ ավելի ուռմբ նետել, քան արձակում է ամբողջ անգլիական նավատորմը իր բոլոր հրանոթներով կրակելով 10 անգամ: Հենց այս հաշիվն արդեն վկայում է, թե վորչափ

մեծ է ուղային նավատորմի դերը ժամանակակից պատերազմում: Սակայն կարծել, թե միայն ուղային նավատորմն ի վիճակի յե լուծելու պատերազմի յեղքը, նույնչափ սխալ է, վարչափ յերագել այն մասին, թե գալիք գիևված բուսամարտը կարող է լուծել փոքրիկ մեքենայացրված բանակը:

Չնայած տանկերի, ավիացիայի և տեխնիկական այլ միջոցները վիթխարի մարտական նշանակության, դալիք պատերազմը, հակառակ բուրժուազիայի թեորեաններին, չի կարող յոլա գնալ առանց բազմաթիվ, բազմամիլիոն բանակների»: Բանից դուրս և գալիս, որինտի՛ վոր 50 դործող տանկերի թիկունքը պահանջում է սպասարկման համար չափալանց շատ ոժանդակ մեքենաներ: Այդ ոժանդակ մեքենաները կարիք ունեն մեքենավարների ու պաշտպանների: Բացի դրանից, մեծ կորուստների հետևանքով, վորը տեխնիկական կրում է մարտադաշտում, բանակները միշտ ել ստիպված են պահելու տեխնիկական հաղեղման մեծ պաշարներ: 1918 թվի ողոստոսի 8-ին, այսպես կոչված՝ «Գերմանիայի սև որը», դերմանական բանակի դեմ բաց ելին թողել 300 տանկ: Մինչդեռ 12 որից հետո շարքում մնացել եր ընդամենը 6 տանկ, մնացածը կործանվել էլին: 1916 թվին պատերազմի 4 ամսվա ընթացքում գերմանական ավիացիան կորցրեց 3 հազար սավառնակից ավիլի, իսկ 1918 թվին, վորպեսզի շարքում լինի առնվազն 3 հազար սավառնակ, Գերմանիան ստիպված յեղավ ճակատին տալու 13 հազար սավառնակ: Յուրաքանչյուր բանակ պետք է պատրաստ լինի արագ և անընդհատ լրացնելու իր մարտական տեխնիկան, իսկ դրա համար պետք է ունենալ վոչ միայն մեքենաների մեծ պաշար, այլև այդ մեքենաներն սպասարկող մարտիկները մեծ պահեստ:

Տանկը և յուրաքանչյուր զրահապատ մեքենա շարժվում է արագ և դրա հետ միասին վոչնչացնում է թշնամու կենդանի ուժն ու տեխնիկան: Հենց վոր զրահապատ մեքենան ու տանկը կանգ են առնում, նրանք շուտով անողնան և դառնում: Նրանց «մարտական կյանքի» ամբողջ հաջողությունը շարժման մեջ է: Նրանք անընդունակ չեն ամբարջնելու իրենց մասնակի տաղական հաջողությունները: Այնտեղ, վորտեղից անցելին տանկերը, պետք է թողնել վորոշ ուժեր: Այսպիսի ուժեր տալիս է մարտիկները հիմնական մասսան, այն է՝ հետևակը:

Այս բոլորը վկայում են այն մասին, վոր գալիք պատերազմում բանակները կլինեն մասսայական, —բազմամիլիոն:

Կոմիստերնի գործկոմի պլենումը դեռ 1927 թվին նշեց, վոր գալիք բանակները բազմամարդ կլինեն հատկապես հենց տեխնիկայի աճման պատճառով:

«Գալիք պատերազմը, դա մեքենայացված պատերազմ է, —ասում է պլենումը, —յուրաքանչյուր յերկիր կվերածվի կոտորածի միջոցների մի վիթխարի գործարանի: Մեքենայացրված սպանության գործում

մոտորին կպատկանի վնասկան տեղ: Բայց հենց հատկապես այն պատմառով, վոր տեխնիկան հասել է զարգացման բարձրագույն աստիճանի, կապիտալիստական պետություններն ստիպված կլինեն՝ ռազմական գործադուրյունների ռաշունները նետելու ամենավիթխարի մասսաներ»:

Կապիտալիստները, չնայած վորքիկ ընտիր բանակներ ստեղծելու իրենց ցանկության, ստիպված են գալիք պատերազմի համար պատրաստելու բազմաքանակ կազմեր: ՀԱՄՆ 1918 թվին ունեյին 2 միլիոնանոց բանակ, 5 հազար հրանոթ, 300 տանկ, 2 հազար սավառնակ, 40 հազար ավտոմոբիլ: Ազդային պաշտպանության մասին 1920 թվին ընդունած դեկրետով գալիք պատերազմը ՀԱՄՆ կսկսեն մի բանակով, վորը կունենա 3½ միլիոն մարդ, 15 հազար հրանոթ, 6 հազար տանկ, 5 հազար սավառնակ և 200 հազար ավտոմոբիլ: Մեր արևմտյան հարեւանները, —Լեհաստանը, Ռուսիան, Ֆինլանդիան, Եստոնիան ու Լատվիան, —խաղաղ ժամանակ ունեն մոտ 600 հազար զինվոր և 5 միլիոն վարժեցված պահեստը, իսկ համաշխարհային պատերազմից առաջ իմպերիալիստական ամենազլխավոր հինգ պետություններն ունեյին պահեստում վոչ ավելի քան 8 միլիոն մարտիկ: Մեր հարեւանները յեթազրում են պատերազմի դեմքում մորիլիզացիայի յենթարկել վոչ պակաս քան 120 հետևակային դիվիզիա, 54 հազար ձեռքի ու հաստոցավոր զնդացրերով, 9 հազար հրանոթով, մինչդեռ Գերմանիան 1915 թվին պատերազմի մեջ մտավ միայն 95 դիվիզիայով, վորոնք ունեյին 1800 զնդացիր և մոտ 5 հազար հրանոթ: Հինգ ամենազլխավոր իմպերիալիստական պետություններն արդեն իսկ ներկայումս ունեն ավելի քան 20 միլիոն վարժեցված մարտիկ: Ոպերացիաների յեղք ճակատամարտերի դաշտերում լուծելու յե մարդը:

Պատրաստելով միլիոնավոր մարտիկներ գալիք ծավալուն բանակները համար, բուրժուազիան արդեն իսկ ներկայումս ձգտում է պատրաստելու իրեն համար հավատարիմ կազմեր, վորոնց վրա նա կարողանար հենվել հեղափոխական բանվորների ու զյուլացիների դեմ մղած պայքարում, այնպիսի կազմեր, վորոնք ունեն նրան անցկացնելու մորիլիզացիան և բացաղատելու բանակները: Ներկայումս արդեն իսկ Յրանիայում համախմբված է վոչ պակաս քան 500 հազար Ֆաշիստ դանադան կիսառազմական կազմակերպություններում: Փաշիստական կազմակերպություններում Անգլիան ունի ավելի քան 300 հազար հողի, ՀԱՄՆ 1½ միլիոն հողի, Իտալիան մի միլիոնից ավելի, Գերմանիան 800 հազար հողի, Լեհաստանը մի միլիոնից ավելի, Ռուսիան 156 հազար հողի: Այս բոլոր կազմակերպությունները պահվում են կառավարական միջոցներով: Բուրժուական ռազմական մասնազետները յերբեմն չափազանց անկեղծորեն են խոսում այդ կազմակերպությունների խնդիրների մասին: Ահա թե ինչ է դրում, որինտի՛ լեհական զնդապետ միովեցկին:

«...Յուրաքանչյուր պետութեան համար հեղափոխական ջրն-
ցումները սպառնալիքն ամենակրիտիկական մոմենտին, այսինքն՝
մոբիլիզացիայի մոմենտին, ստիպում է շոկելու զբաղի ուժեր՝
ապահովելու համար ներքին կարգը մոբիլիզացիայի մոմենտին
և ռազմական գործողութիւններն սկսելու բոլորին: Սմենից
հավանական է, վոր այդ նպատակները համար կենդրոնացվին հա-
տուկ պորամասեր վառ արտահայտված դասակարգային բնույ-
թով, որինակ՝ Իտալիայում—Փաշիստները, Գերմանիայում
—դանազան ազգայնական կազմակերպութիւններ և այլն: Այդ
կիսառազմական մասերը կամ կազմակերպութիւնները կարելի
կլինի ոգտադործել մոբիլիզացիան ավարտելուց հետո հետագա
գործամասերի կազմակերպման համար, նրանց ներքին զոդումն
ու բարոյական արժեքը նրանց կտա մեծ նշանակութիւն»:

ԳԱՏԵՐԱԶՍԸ ԿԴԱՎԱՆԶԻ ԱՍԲՈՂԶ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՎԻՅԻՍԱՐԻ ԼԵՐՈՒՄ

Գալիք պատերազմի թափը, նրա վիթխարի ծախքերը, վորոնք
վորոշվելու յեն ռազմական տեխնիկայի լայն գործադրութեամբ, կազ-
հանջեն կովող պետութեան ամբողջ տնտեսութեան վիթխարի լարում՝
ճակատը սնելու և պահելու համար: Արդեն վերելում ասված է, թե
վորչափ մեծ են ճակատում մարտական տեխնիկայի կորուստները:
Այդ տեխնիկան հարկ կլինի վերանորոգել ու բազմապատկել: Հարկա-
վող է հոգ տանել վոչ միայն ռազմական տեսակետից վարժեցված
մարդկանց լայն կազրեր ստեղծելու մասին, այլև պատրաստելու ամ-
բողջ տնտեսութիւնը՝ բանակի համար սպառազինում հանդերձանք
ու պարեն մատակարարելուն:

Արդեն իսկ նախընթաց իմպերիալիստական պատերազմում գին-
ված ճակատի պահանջները բոլոր նախորդ պատերազմների համեմա-
տութեամբ անչափ աճել էին: Հենց միայն 1916 թվին ռուսական բա-
նակը 17 անգամ ավելի արկ է ծախսել, քան ամբողջ ռուս-ճապոնական
պատերազմի ընթացքում: Յրանսիան պատերազմն սկսեց ունենալով
ընդամենը 5.100 զնդացիք միայն: Պատերազմի ընթացքում նրա ար-
դյունաբերութիւնը ճակատ հասցրեց 95 հազար զնդացիք: Բացի դրա-
նից, ճակատի կարիքների համար Սնդլիայում դնված էր 18 հազար
զնդացիք: Սոմմեյի վրա տեղի ունեցած մարտում զերմանական բա-
նակն որական ծախսում էր մեկ միլիոն արկից ավելի: Արկերը արտա-
դրութիւնն Սնդլիայում 1915—1916 թ. թ. աճել է 34 անգամ, այն-
տեղ կառուցվել է արկերի 92 նոր գործարան: Հաշվված է, վոր ժա-
մանակակից կորպուսն մի որվա մարտի ընթացքում ծախսում է մոտ
100 միլիոն մարտապաշար: 1914—1918 թ. թ. պատերազմի սկզբում

զերմանացիք ունեյին 40 սուլանալ: պատերազմի ընթացքում նրանք
կառուցեցին մոտ 400 սուլանալ: Այս բոլոր թվերը վկայում են այն
մասին, թե վորչափ մեծ են ծախքերը ժամանակակից պատերազմում:
Կովող պետութեան տնտեսութիւնը պետք է պատրաստ լինի ճակա-
տին տալու վիթխարի չափերով մարտական մեքենաներ, մարտական
պաշար, մարտի ու զորքերի հայթայթման դանազան միջոցներ:

Պարզ է, վոր կովող յեկրների արդյունաբերութիւնը պետք է վա-
ղորք պատրաստված լինի այդպիսի լարված աշխատանքի: Տասնյակ
մասնադիտական կոմիտեներ աշխատում են ՀԱՄՆ մեջ, պատրաստելով
ամերիկական արդյունաբերութիւնը պատերազմի համար: Արդյունա-
բերութիւնը պատերազմի ժամանակվա աշխատանքների պատրաստող
նույնպիսի պետական կազմակերպութիւններ գոյութիւն ունեն և այլ
պետութիւններում: Ըստ վորում հատուկ ուշադրութիւն է նվիրվում
մետաղաձուլական արդյունաբերութեանը: Մետաղը մարտական մեքե-
նաների ու մարտապաշարների հիմնական նյութն է: Այն մա-
սին, թե ինչ չափով մետաղ է ծախսվում, կարելի չէ դատել թե-
կուղ հենց նրանից, վոր նախընթաց իմպերիալիստական պատերազմում
ծախսված էր 800 միլիոն արկ, իսկ պատերազմի յուրաքանչյուր
որում ծախսվում էր միջին հաշվով 30 միլիոն փամփուշտ: Միայն
Գերմանիան պատերազմի յուրաքանչյուր սրում ծախսում էր արկերի
համար 150 հազար տոնն պողպատ, 2 հազար տոնն պղինձ, 4 հազար
տոնն կապար (արձիճ): Սանձի (Յառա) ու փողակների համար յուրա-
քանչյուր ամիս գործադրվում են հազար տոնն ալյումին, յերկու հազար
100 տոնն պղինձ, 2 հազար 900 տոնն ցինկ: Ռուսաստանը 1913 թվին
գործադրում էր 38 հազար տոնն պղինձ, իսկ պատերազմի յեկրորդ
տարում՝ 78 հազար տոնն:

Յեկրոպալի համարյա ամբողջ մետաղագործական արդյունաբերու-
թիւնը (90 տոկոսով) աշխատում էր պատերազմի համար: Տեքստիլ
և կաշու արդյունաբերութիւնն իրենց արտադրանքի 70 տոկոսը տա-
լիս էին ճակատի կարիքների համար:

Ճակատի վիթխարի վորկրամոլութիւնը հարկադրում էր ընդար-
ձակել հին արտադրութիւնը և պատերազմի կարիքները բավարարելու
համար հիմնել նոր արտադրութիւն: Իսկ այդ արդյունաբերութիւնը
հատուկ պատրաստութիւն է պահանջում, այսպես կոչված պահանջում
է նրա մոբիլիզացիոն պատրաստականութիւնը: Չեռնարկութիւններն
ւտանում են հատուկ մոբիլիզացիոն առաջադրութիւններ: Կատարվում
են փորձնական մոբիլիզացիաներ, վորոնք ցույց են տալիս, թե վորքան
տնտեսութեան այս կամ այն ճյուղը պատրաստ է ռազմական արտա-
դրութեան համար: 1925 թ. Միացյալ Նահանգներում կատարվեց փորձ-
նական մոբիլիզացիա, վորին մասնակցում էր մոտ 17 միլիոն մարդ:
Ռադիական իշխանութիւնը վորոշ որ հարսնեց 123 մասնաւոր գոր-

ծարձններին պատերազմի պայմանական սկզբի մասին: Այդ գործա-
բանները դադարեցրին իրենց սովորական արտադրութիւնը և սկսեցին
արտադրել մորիլիզացիոն պլաններով նախորդ կազմած մարտամթերք-
ներ, մոտորներ և կովի այլ միջոցներ: Այդ փորձնական մորիլիզացիոն
վերջացնելուց հետո Միացյալ Նահանգների ռազմական մինիստրը
հայտարարեց .

«Պլանները դեռևս վոչ բոլորովին են պատրաստ, բայց մենք
արդեն բանակի մատակարարման համար կարող ենք շարժման
մեջ դնել 4 միլիոն մարդուց բաղկացած մի ապարատ, և ավելի
լավ, ավելի արագ և ավելի աժան, քան 1918 թվին: 75 միլիոն
հրետանական արկերի մասսայական արտադրութեան պատրաստ-
ման ժամկետները կրճատվեցին 23-ից մինչև 13 ամսով: Հակազգրեթի
պատրաստութեան ժամկետները կրճատվել են 13
ամսով, նույնը ավիացիայում և մյուս բնագավառներում»:

Պատերազմի ժամանակ աշխատանքը լարված կլինի նաև տրանս-
պորտի բոլոր տեսակներում: Ժամանակակից բանակների սպերացիա-
ները համարյա ամբողջութեամբ կախված կլինեն տրանսպորտի տեղա-
փոխունակութունից: Բավական է հիշել, վոր 1914 թ. Ֆրանսիական
բանակը կենտրոնացնելու համար պահանջվում էր որակյալ առնվազն
հազար եշեր: Միջանի հանգուցային կայարաններում գալիս անցնում
էին մինչև 200 գնացք մի որում, այսինքն՝ մի շնացքից ավելի յուրու-
քանչյուր 8 բոպեյում: Տրանսպորտը կտեղափոխի գործեր, մարտա-
մթերք, պարեն, խար ու մարդկային համալրումներ: Թե վորքան ան-
ընդհատ ու անխափան կաշխատի տրանսպորտը, դրանից կախված կլի-
նի ժամանակակից բանակի ճակատի անուցանումն ու լրացումը: Լոճի
սպերացիայի ժամանակ Գերմանիան 1914 թ. ոտակական բանակին հար-
ված հասցնելու համար տեղափոխեց ամբողջ մի շարք զինվորականներ
800 եշերներով, և այդ հանգամանքը վճռեց սպերացիայի բախտը:
Քաղաքացիական պատերազմի փորձից մենք դիտենք, թե ինչպես էր
ոգնում տրանսպորտը մեր գործողութիւններին սպիտակ-գլխաբերական
բանակների դեմ, գործեր տեղափոխելով մեզ համար ամենակարևոր
ուղղութիւնների վրա:

Ժամանակակից մարտադաշտում խոշոր զարգացում է ստացել
ավտոմոբիլը: 1914—18 թ. թ. պատերազմի ընթացքում Ֆրանսիացի-
ները ավտոմոբիլներով տեղափոխել են մոտ 30 միլիոն մարդ և 31 միլ-
տոնն բեռ: Հայտնի յե մի դեպք, յերբ մի շարքում ավտոմոբիլներով
տեղափոխել են ավելի քան 45 հրետանական գործասեր: Սակայն անց-
յալ պատերազմում գործերի տեղափոխութիւնը ավտոմոբիլով համե-
մատաբար հազվադէպ էր: Ավտոտրանսպորտի գլխավոր մասսան
բեռներ էր տեղափոխում: Այսպես՝ 1918 թ. Ֆրանսիական 92 հազար
մեքենաներ, մթերք են մատակարարել 50 զինվորականներին: Ապագա

պատերազմում լայնորեն կգործադրվի ավտոմոբիլներով գործերի տե-
ղափոխումը: Արդեն այժմ հատկապես կազմակերպվում են մոտորաց-
ված գործեր:

Ապագա պատերազմի պայմաններում պակաս լարված չի լինի պա-
տերազմող պետութիւնների անտեսութեան նաև մյուս ճյուղերի աշ-
խատանքը: Պատերազմի համար պետք է պատրաստել անտեսութեան
բոլոր ճյուղերը: Այդ պատրաստութեան մեջ կարևոր տեղ է բռնում
բանվորական ուժի հարցը:

Յեթե բուրժուազիան վախենում է իր գործերի կայունութեանից և
մարտունակութեանից, ապա նա քիչ չի անհանգստանում նաև իր թի-
կունքի կայունութեան մասին: Դասակարգային պայքարի սրումը և հե-
ղափոխական շարժման ալիքի հսկա վերելքը հարկադրում են բուրժու-
ազիային հենց այժմյանից ձևաք առնել հատուկ միջոցներ, վորպեսզի
պատերազմի ժամանակ արագորեն կարողանա ձնչել բանվոր դասակար-
գի և աշխատավոր մասսաների կողմից ամենկ տեսակ հեղափոխական
յեղույթ: Այդ ատճառով հենց այժմյանից մի շարք կապիտալիստական
պետութիւններում ընդունված են հատուկ որենքներ: Այսպես որի-
նակ՝ Անգլիայում փաստորեն վերացված է բանվոր դասակարգի գոր-
ծադուլ հայտարարելու իրավունքը: Յուրաքանչյուր գործադուլ, նույն-
յակ խաղաղ ժամանակ, կարող է կառավարութեան կողմից հայտարար-
վել ազդրինի: Իտալիայում լայնորեն կազմակերպվում են առանձին
Ֆաշիստական արհմիութիւններ, վորն իրականում նշանակում է միան-
րամյն վերացել և աշխատավոր մասսաների դասակարգային ինքնու-
րոյն կազմակերպութիւնը: Ֆրանսիայում արդեն ընդունվել է սոցիալ-
ֆաշիստ Պոլ-Բոնկուրի հորինած «զինված ազդի» մասին որենքը: Այդ
որենքի եյութիւնն այն է, վոր ամբողջ բնակչութիւնը, առանց հասա-
կի և սեռի խտրութեան, պատերազմ հայտարարելուց հետո համարվում
է մոբիլիզացիայի յենթարկված: Ձեռնարկութիւնների բանվորները
հավասարեցվում են զինվորներին: Յապոնիայում տաժանակիր որենք է
մտցրած բանվորների գործադուլների դեմ պատերազմի ժամանակ: Ար-
գեն այժմս Լեհաստանում համաճարակի բնույթ ունի արյունալի տե-
րորը բնիւրուաների և մյուս ձնչված ազգային փոքրամասնութիւնների
նկատմամբ: Այդ նույն միջոցներով իր «թիկունքն» է ամրացնում նաև
Ռումինիան: Այս բոլոր միջոցներն ուղղակի հետևանք են խորհրդային
միութեան դեմ պատերազմի պատրաստութեան:

ՏԵՆՆԻԿԱՆ ՓՈՒՍՈՒՄ Ե ԶՈՐԲԵՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ՅԵՂԱՆԱԿՆԵՐԸ

Տեխնիկայի ծավալուն գործադրումը ժամանակակից պատերազ-
մում անասելի ընդլայնում է պատերազմական գործողութիւնների թա-

վր: Այժմ պետութեան թիկունքը վոչ մի դեպքում իրեն անվտանգ համարել չի կարող: Թիկունքին կապառնան և՛ վիթխարի սավառնակներ—ոմբակները, և՛ դիրիժաբլները—ողային նավերը, վորոնք 100 և ավելի մարդ են բարձրացնում, և՛ մեքենայացված ջոկատները, վորոնք որական միջանի հարյուր կիլոմետր են անցնում: Այսպէս պատերազմում նշանավոր չափով լայնորեն կսկսեն գործադրել զերհեռահար հրետանին, վորը գործում է տասնյակ և նույնիսկ հարյուրավոր և ավելի կիլոմետրի վրա: Արդեն անցյալ իմպերիալիստական պատերազմում փորձարկվեցին սավառնակներ, վորոնք թռչում էին առանց սավառնորդի: Ամեն մի պատերազմող պետութեան թիկունքն այժմ կարող է յենթարկվել սավառնակների հարձակմանը, վորոնց վրա վոչ մի մարդ չի լինի, բայց վորոնք իրենց վրա կիրեն տոններով պայթուցիկ նյութեր: Ձնըված է ցակատի ու քիլուսի միջև սահմանագիծը: Թիկունքն իր լայնած աշխատանքով ոճանդակում է ճակատին, իսկ ճակատն առանց թիկունքի է վիճակի չէ ժամանակակից պատերազմը վարել: Թիկունքը միշտ պատրաստ պետք է լինի կազմակերպելու սրտայտանութունը և վորոնցանցն յայս կամ այն կերպ ներխուժած հակառակորդին:

Ռազմական տեխնիկայի ընդարձակ զարգացման պատճառով փոխվում է նաև ռազմական տակտիկան, այսինքն՝ զորքերի գործողութեան յեղանակները: Որինակ՝ տակտիկայի փոփոխման վրա խոշոր չափով ազդել է կրակի հզոր աճումը:

1913 թ. ամերիկական դիվիզիան մի բրայեյում կարող էր արձակել 12 հազար զնդակ: Այժմ նա, արձակում է կես միլիոն զնդակ մի բրայեյում: 1914 թ. Ֆրանսիական զնդի հրացանա-զնդացրային կրակը կազմում էր 32 հազար ձիգ մի բրայեյում: Այժմ այդ գունդը տարի է 75 հազար ձիգ: Մինչև համաշխարհային պատերազմը Ֆրանսիան ուներ 1-300 զնդացի, Անգլիան՝ 900, Մե՛ 1-300: Ներկայումս արդեն Ֆրանսիան ունի 35 հազար զնդացի, Անգլիան՝ 12 հազար, Ամերիկան 26 զար: Հնարավոր է նոր զնդացիներ և ավտոմատ հրացաններ: Այս բոլորն ուժեղացում են ժամանակակից ճակատի կրակի խտութունը: Այսպէս պատերազմում մի կիլոմետր ճակատի վրա կաշխատեն առնվազն 50 զնդացի. այսինքն՝ մի մետր ճակատի վրա կարելի է ուղղել մոտ 13 զնդակ մի բրայեյում:

Արագորեն առաջ է ընթանում նաև հրետանին: Կապիտալիստական բոլոր բանակներում բարձրացել է հրետանու արագաձգութունը և հեռահարութունը: Պատրաստվում են նոր տեսակի հրետանիներ. որինակ՝ հակատանկային և զենիթային: Դեռևս իմպերիալիստական պատերազմում Գերմանիան կիրառում էր զերհեռահար հրաձգութուն, ոմբակոծելով Փարիզը 21—24 միլիմետրանոց հրանոթներով 110 կիլոմ. հեռավորութեան վրա: Այդ հրանոթի արկը քաշում էր 120 կիլոգրամ

և թռչում էր մոտ 3 բրայեյ: Գերմանացիներն այդ հրանոթներով ընդամենը 300 ձիգ կատարեցին: Ահա թե ինչ է պատմում Փարիզի ոմբակոծման տեղանքն անդրազան սպան:

«1918 թ. մարտի 23—ին 7ժ. 13 բրայեյին Փարիզի բնակչութունը հուզված էր ինչ վոր արկի պայթուցից, վորն ընկել էր Սենա գետի ափին: Պայթուցն այնպես ուժեղ էր, վոր կարելի էր լսել ձայնը համարյա ամբողջ Փարիզում: 15 բրայեյից հետո լավեց յերկրորդ պայթուցը՝ նույնպիսի ուժով: Բնակչութունը կարծում էր, վոր արկերն ընկնում են նոր տիպի սավառնակներից այնպիսի բարձրութունից, վոր յեկրից նրանք չեն յերեվում: Պայթուցները շարունակվեցին ամբողջ առավոտ ճիշտ 15 բրայեյ ընդմիջումներով: Մետրոպոլիտենը (ստորերկրյա ճանապարհը) մառամբ դադարեց գործելուց, և ժողովրդի հսկայական ամբոխը հավաքվեց փողոցներում նայելով յերկնքին, աշխատելով նկատել յենթադրելի սավառնակները, վորոնք ուժեր են նետում: Հավանական էր թվում և մյուս յենթադրութունը՝ թե արկերը նետվում են հրանոթներով, վոր թաղնված են Փարիզի մոտ: Սակայն չուտով, բեկորների հետազոտութունից հետո պարզվեց, թե բանն ինչու՞ն է: Վորքան առաջին մոմենտին բարոյական ազդեցութունը մեծ էր, այնքան էլ մի քանի օրից հետո այդ ոմբակոծումը շատ քիչ մարդու յեր հուզում: Յուրաքանչյուր ոմբակոծում մի օրվա մեջ տալիս էր 20 մարդ սպանված և 50 վիրավոր, կատարելով աննշան ավերում»:

Հետևակի և հրետանու կրակային հզորութունը լրացվում է շարժվող մարտական մեքենաներով—տանկերով և զրահակիրներով: Ժամանակակից բոլոր բանակների զրահութեքը նույնպես ուժգնորեն զարգանում են: Յեթև համաշխարհային պատերազմին տանկերն ընթանում էին մի ժամում 6—8 կիլոմ. արագութեքը և կարող էին գործել միջանի տանյակ կիլոմետր հեռավորութեան վրա, մինչդեռ այժմ տանկի արագութեքը հասնում է մինչև 20—30 և ավելի կիլոմետրի մի ժամում, իսկ գործողութեան շառավիղն ավելանում է 300 կիլոմ.:

Մարտադաշտի կրակով հաղեցվածութունը հարկադրում է հետևյալին մասնատել իր մարտակարգերը: Չորական ստորաբաժանումներն արդեն չեն կարող առաջ շարժվել շղթաներով, ինչպես նրանք առաջ էին շարժվում անցյալ պատերազմի սկզբին: Շղթան արագորեն կարող է զնդակոծվել ավտոմատիկ զենքի հասարակ ցրումով: Ժամանակակից հետևակն անցել է իմբակային տակտիկային: Այդ տակտիկայի յեյութունն այն է, վոր զորքերի ամենախոշոր ստորաբաժանումները մարտադաշտում բաժան-բաժան են լինում առանձին գործող միավորների: Մարտիկները չեն հավասարվում վորևե շղթայի, այլ ցվրվում են փոքր յերամներով և իմբակներով, կատարելով ընդհանուր խնդիրը,

վոր առաջադրվում է նրանց: Յուրաքանչյուր մարտիկ ձգտում է լա-
վագույն կերպով հարմարվել տեղանքին, վորպեսզի լավ սգտադործի-
կը դենքն ու անխոցելի մնա հակառակորդի համար: Առանձին ստորա-
բաժանումները ձգտում են իրարից այնպիսի հեռավորութան վրա լի-
նել, վորպեսզի միևնույն արկի պայթույնը չհարվածի նրանց:

Չորքերը ժամանակակից մարտադաշտում մասնատվում են վոչ մի-
այն ճակատով (լայնութամբ), այլև խորութամբ: Հարձակման ժա-
մանակ հետևակը կշարժվի արև-արևելքի յետևից, շարան շարանի յետ-
ևից: Պաշտպանութան ժամանակ հետևակը խրամատներ կիօրը և մե-
կը կմտնի և կկառուցի ամեն տեսակ կառուցվածքներ՝ ինչպես որինակ
մեքենայացված ճարտարազինական զորքերի, բլմիական զորքերի և
մյուսների ոգնութամբ: Պաշտպանվողները կաշխատեն ստեղծել հակա-
ռակորդի համար անմատչելի տարածութուններ, պատելով այդ տա-
րածութունները լարերով, թողնելով այնտեղ կայուն թունավոր նյու-
թեր, թաղելով ականներ տանկերի ու զրահակիրների դեմ, անտաննե-
րում կտտորած ծառերով ճահճացնելով տեղանքը, փոսեր փորելով այն-
պես, վորպեսզի նրանցով չկարողանան անցնել տանկերը: Այս բոլոր
միջոցներն ու ամբութունները (կառուցվածքները) ծածկված կլինեն
կործանելի, առաջուց կազմակերպված ղեկավարների ու հրետանու կրա-
կով:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՏԵԽՆԻԿԱՆ ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԿԱՏԱՐԵԼԱԿՈՐԾՎՈՒՄ Ե

Ժամանակակից տեխնիկան անընդհատ ուժեղացնում է ինչպես ժա-
մանակակից հետևակի հարձակողական ուժերը, այնպես էլ նրա ուժերը
պաշտպանութան ժամանակ: Հարուստ տեխնիկական միջոցներով
հազեցված հետևակին հաղթելու համար, այդ հետևակի հակառակոր-
դը—մյուս կողմի հետևակը—կձգտի գործադրել ե՛լ ավելի շատ
տեխնիկական միջոցներ և կովի նորագույն յեղանակներ: Հակառակոր-
դըն, ոգտազործելով հանկարծակիութունը, նոր ձևով կգործադրի հին
միջոցները, ճակատի կարևոր տեղամասերը կընտրի հսկայական մարդ-
կային ուժեր, տեխնիկական միջոցներ, ավիացիա, զրահուժեր: Այս
տեխնիկական միջոցները նույնպես անդադար կատարելազործում են,
ինչպես և հետևակի դեմ կովի նրանց յեղանակները (ձևերը): Բավա-
կան է մասնանշել, թե ինչպիսի մեծ հաջողութունների յե հասել ժա-
մանակակից ավիացիան: Հայտնի յեն դեպքեր, յերբ առանձին սավառ-
նակները արագութունը հասել է 600 կիլմ. մի ժամում, իսկ առանձին
սավառնակներ թռել են 7 և նույնիսկ 12 որ առանց իջնելու: Ավիացիան
վարժեցվում է աշխատելու մեծ բարձրութունների վրա, կառուցվում
են այնպիսի սավառնակներ, վորոնք բարձրացնում են մի քանի տաս-
նյակ ուղեորներ: Այդպիսի սավառնակները կարող են իջեցնել ոգային

դեռանտներ—զինված ջոկատներ, վորոնք կհարձակվեն թիկունքից և
թիկունքի վրա:

Սոցիալիստական շինարարության հաջողությունները հնարավո-
րությամբ են տալիս հագեցնել կարմիր բանակը կովի ամեն տեսակ եր-
միջոցներով: Ավիացիայի ասպարիզում խորհրդային իշխանութունը
ձեռք է բերել նշանակալից հաջողութուններ: Կարմիր բանակի սավառ-
նակ-կործանիչներն իրենց արագութամբ և վերջնական բարձրութամբ
յեա չեն մնում բուրժուական բանակների լավագույն կործանիչներից, և
միևնույն ժամանակ գերազանցում են նրանց նրանով, վոր կարող են ողի
մեջ մնալ ավելի յերկար ժամանակ: Հետախուզական սավառնակների
մրցակցութան ժամանակ Պարսկաստանում մեր հետախուզյն ավելի
լավ ցուցանիչներ տվեց, քան թե Ֆրանսիականը: Նա 3 բուլե շուտ
բարձրացավ 5 հազար մետր բարձրութան վրա, և Ֆրանսիականից 40
կիլոմետրով ավելի յեր թռչում մի ժամում:

Ժամանակակից ճակատը հազեցվում է դանդան տեսակ մեքենա-
ներով, ապարատներով և գործիքներով: Բանակներում լայնորեն կգոր-
ծադրվեն ելեկտրականութունը: Դեռևս 1914—18 թ. թ. պատերազմին
դերմանական բանակն ուժեղ ելեկտրական հոսանք եր թողնում լարա-
փակոցների մեջ: Ելեկտրականութունը լուսավորում եր գորական ար-
հեստանոցները. նա ծավալուն գործադրութունը գտավ հատուկ գոր-
ծիքներում, վորոնք ողնում են մարտը ղեկավարելուն, — կապի միջոց-
ներում. բանակները պատվում են հեռախոսային և հեռագրական լա-
րերի ցանցով: Միայն Եեֆֆերի բանակն ուներ (1914—1918 թ. թ. պա-
տերազմին) լարային կապ յերկարութամբ ավելի, քան յերկրագնդի
ընդհանուր շրջազիծը: Բուլոր բանակներում այժմ զարգանում է անթել
կապը. կատարելազործվում է լուսային նշանարագութունը. լավա-
նում են հողի միջով հեռագրելու սպարատները. յայնորեն աճում է կա-
պը ռադիոյով: Գերմանական անցյալ պատերազմն սկսեց միքանի տաս-
նյակ ռադիո-կայաններով: Պատերազմի վերջին նրանց թիվը հաշվվում
եր հազարներով: Ռադիոն ընդարձակ գործադրութուն ունի շարժվող
գորամասերի միջև, որինակ հետևակի և սավառնակի միջև, հրետանու
և ավիացիայի միջև, զրահատանկային ուժերում, ծովային և սղային
տորմիզում: Ժամանակակից ճակատում այժմ հնարավոր է հրետանա-
կան այնպիսի ուժեղ կրակ, վորը կվոչնչացնի ամեն տեսակ հեռախո-
սային ու հեռագրական լարեր: Այդպես եր արդեն իմպերիալիստական
պատերազմին: Այսպիսի դեպքերում նեղ գրութունից կազատի ռադիո-
կապը:

Դեռևս անցյալ պատերազմին գործադրվում եյին այնպիսի մար-
տական միջոցներ, վորոնք հեռավոր տարածութան վրա ղեկավարվում
եյին ռադիոյով: Պատերազմի ժամանակ Գերմանիան նավակներ եր ու-
յարկում Ֆրանսիական նավահանգիստները առանց մարդկանց, բայց

61399-67

պարթուցիկ նյութերով: 1918 թ. առաջին անգամ թրապ ուսուցիչով ղեկավարվող Փրանսիական սովետականները առանց ուղաչույցի: Հաջորդ տարիներին առանց ղեկավարների և վարողների շարժվում էին գրահակիր նավեր, ավտոմոբիլներ և տանկեր: Այլ գյուղատր քանի գնում, դարձանում և և կասկած չկա, վոր ապագա մարտադաշտը կտեսնի ուղիորդներով ղեկավարվող, առանց մարդկանց մեքենաներ:

Այժմ կատարելագործվում են անտեսանելի ճառագայթներով հեռագրելու սպարատներ: Արդարի ճառագայթների ոգնությամբ կարելի կլինի տեսնել գիշերը և մառախուղի մեջ: Տեխնիկայի այս բոլոր նվաճումները կկիրառվեն ապագա պատերազմում:

Ժամանակակից պատերազմը վարելու համար դորքերը պետք է վոչ միայն լավ տիրապետեն ամբողջ ժամանակակից տեխնիկային, այլև սովորեն կռվել նրա հետ և հաղթել նրանց: Դրա համար հարկավոր է լավ իմանալ տեխնիկայի դեմ կռվի բոլոր ձևերը և կատարելագործել տակտիկան. այսինքն՝ գործողության ձևերը (յեղանակները) ինչպես տեխնիկայի հետ միասին, այնպես և տեխնիկայի դեմ:

Ապագա պատերազմում, նոր տեխնիկական միջոցների զարգացման հետևանքով, կզարգանա և անդադար կկատարելագործվի նաև գործերի տակտիկան: Միայն այն դրամասը կարող է հույս դնել մարտական հաջողության վրա, վորը վոչ միայն հիանալի գիտե մարտական գործողությունների ժամանակակից յեղանակները, այլև կզննի այն բոլոր նոր ձևերն ու միջոցները, վոր գործադրում է հակառակորդը, և իր նախաձեռնությամբ կռվի մեջ կմտցնի մարտի նոր ձևեր:

ՁԵՆՔԻ ԲՈԼՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ՀԱՍՆԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԱՆՀԱՏ ՄԱՐՏԻԿԻ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՂԹԱՆԱԿԻ ՅԵՐԱՇԽԻՔ ԵՆ

Բանակի տեխնիկական միջոցների մեծամասնությունը սպասարկվում է ամբողջ մարտական կռիվների կողմից: Գործող տանկն իր վրա չէ կրում աշխատող մարտական կռիվներին — վարողին և մարտիկներին: Հաստոցավոր զնդացրի համբանքը, դա ամբողջ մարտական մի կռիվների է: Ողաչուն և ղխողը, մարտկոցի մարտիկները, ծովային նավի մարտիկները — սրանք բոլորը մարտական կռիվների են: Սրանց հանձնած տեխնիկան կարող է անմեթոմ գործել միայն այն դեպքում, յեթե կռիվների բոլոր մարտիկները զերազանց պատրաստված են միասեղ աշխատանքի համար: Յուրաքանչյուր մարտիկ իր գործը լավ պիտի սովորած լինի, վորպեսզի մարտկոցի, նավի և այլն ամբողջ համբանքի աշխատանքում խախտման պատճառ չզատնա: Այստեղից սրբող է, թե ինչ դեր է կատարում մարտիկի անհատական պատրաստությունը:

Ամեն մի մարտիկ կատարելապես պետք է պատրաստված լինի մարտադաշտում ինքնուրույն գործողությունների համար: Նա պետք է հանկանա թե ինչ նշանակում ունի ինքը ամբողջ ստորաբաժանման, ամբողջ գործառի մղած կռվում: Նա լավ պետք է իմանա, թե ինչպես է իրականացվում ստանձին մարտիկների համագործակցությունն իրար միջև և առանձին ստորաբաժանումների և զորքերի սարքեր տեսակների միջև: Յերբ հարձակում են դործում հրաձիգները, պետք է իմանան ինչպես կրակով պաշտպանել իրենց զնդացրի առաջարժումը, ինչպես հարձակվել, վորպեսզի զնդացրը հնարավորություն ունենա կրակելու միջանցների (ինտերվալների) միջով: Հաստոցավոր զնդացրորդները պետք է կարողանան իրագործել համագործակցությունը հետևակի ու հրետանու հետ, հրետավորները պետք է վարպետորեն սմանրակեն հետևակին իրենց հուժկու կրակով: Տանկերը ոգնում են հետևակին ճեղքել անցնելու հակառակորդի ամբացրած շերտերը և յետ մղել նրա հարձակումը: Սակայն իրենք տանկերը հետևակի ոգնության կարիքն ունեն, վորը վոչնչացնում է թշնամու հակատանկային միջոցները և անգնաս է պահում իր տանկերը:

Լավ պատրաստված անհատ մարտիկները հնարավորությամբ կտան ամբողջ մարտական կռիվների մշտորեն կատարելու իրենց վրա դրված խնդիրը:

Յուրաքանչյուր ստորաբաժանում, յուրաքանչյուր դրամաս և զորքերի յուրաքանչյուր տեսակ ժամանակակից մարտում պետք է դործի մյուս ստորաբաժանումների, գործառների և զորքերի տեսակների հետ լիակատար համագործակցությամբ: Ժամանակակից մարտը — դա համագործակցական մարտ է: Յեթե լավ չի դրված համագործակցությունը հետևակի ու հրետանու միջև, հետևակի ու գրահուժերի միջև, Ավիացիայի ու հրետանու և զորքերի մյուս տեսակների միջև, ժամանակակից մարտում չի կարելի հաջողություն հուսալ: Բանակի մարտական պատրաստության կարևորագույն խնդիրն է հանդիսանում զորքերին համաձայնեցված աշխատանքին վարժեցնելը, իրար միջև լիակատար փոխհամագործակցությունը, փոխադարձ հասկացողությունը, թե ինչպես են գործում զորքերի մյուս տեսակը, ինչով պետք է նրան ոգնել և ինչով նա կարող է ոգնել: Ահա թե ինչ է ասում այդ առթիվ Խաղաղական ու Ծովային գործերի ժողովրդական կոմիսարի տեղակալ ընկ. Տուխաչևսկիմ.

«Ինչո՞ւմ են ժամանակակից մարտի գլխավոր ատմանակապետները: Իմպրիպիտական պատերազմից հետո չափազանց ուժեղացել է հետևակի գնդացրերով սպառազինումը: Այդ հանգամանքը կտրականապես բարձրացրել է հետևակի և բոլոր գործական միավորությունների ընդունակությունը սյուշտպետություն համար: Այդ պատճառով հարձակումը նույնպես հետևա-

կից պահանջում է իր գնդացիների լավ ոգտագործումը և վարպետորեն մանյուրելը գորգերի մյուս տեսակների հետ միատեղ: Հետևակ գործառններին տրվում են վարձ նպատակներ հարձակման համար: Այդ նպատակներին հասնելու համար ընդհանուր զորական հրամատարն ու նրա շտաբը մշակում են հարձակման ու գրանի պլանը: Պլանը նախատեսում է մարտի ամբողջ բարդությունը և կազմակերպում է հարձակման դեկավարությունը տարբեր բնագծերում և խորությամբ: Ղեկավարվելով այդ պլանով, հրետանին իր կրակը վարում է այնպես, վարպետի էսյաբայի հակառակորդի պաշտպանողական շերտի գնդացրային հիմքը: Այդպիսով հրետանին հնարավորություն է տալիս հետևակին ժամանակին մեծացում կատարելու, և ապա հարձակում, պատրաստվել գրանի համար և գրանի հակառակորդի վրա: Տանկերը կոգնեն հաղթանարելու հակառակորդի արհեստական արգելիները, այլև հետագայում կոգնեն գրանին: Հետագայում հակառակորդի պաշտպանողական շերտը նրա ամբողջ խորությամբ մեղհել, անցնելու ժամանակ պետք է հետևակի, հրետանու և տանկերի համագործակցությունը լինի անընդհատ:

Այսպիսով դեպի հակառակորդը շարժվելու ժամանակ հարձակվող հետևակին ոգնում և նրա համար նախորդ պատրաստում են հաջողությունը գորգերի մյուս տեսակները, առաջին հերթին հրետանին:

Այդպիսի ոգնություն է ցույց տալիս նաև հեծելագործը, յերբ նա ձիաքաղ է լինում:

Հրետանու ուժանդակությունն ավելի իրական լինելու համար և վարպետի համապատասխանի մարտի արագահոս զարգացումը, հրետանին բաժանվում է հետևակին ոգնող խմբակների (ՀՈ): Այդ խմբակները ոգնություն են ցույց տալիս վարձ հետևակային գործառններին: Զորամասերի հրամատարներից նրանք ստանում են նաև մարտական խնդիրներ: Այդ դեպքում հետևակը ցույց է տալիս հրետանուն, թե վա՛ր նշանը նա պետք է ու՛րբակոծի և ուր տեղափոխի կրակը հետագա առաջարժման ժամանակ: Նույնպես և հետևակը նշաններ է ցույց տալիս ՀՀՈ (հետևակի հեռավոր ոգնություն) տանկերին, վորոնք վա՛ղ նշանում են գլխավորապես հակառակորդի հաստոցավոր գնդացիները, նաև նշաններ է ցույց տալիս ՀԱՈ-ին (հետևակի անմիջական ոգնություն տանկերին):

Մարտի զարգացման արագությունը կախված է հետևակի հարձակման արագությունից: այդ նշանակում է կախված է նրա համարձակությունից, նարպիկությունից և առանձին մարտիկների ձեռներեցությունից: Այդ արագությունը կախված է նույն-

պես գորգերի մյուս տեսակների մարտիկների հմտությունից: որինակ՝ ընդունակությունից, ֆաջությունից և հրետավորների ու հետևակի հետ կապի ջոկի կապավորների կայունությունից: Նրանք պետք է ժամանակին, անխափան մարտկոցի փոխանցել հետևակային հրամատարների պահանջները: Գետակցների ժամանակ մարտի զարգացման հաջողությունն ու արագությունը կախված է վա՛ղ միայն հետևակից, այլև սաայորներից և այլն:

Հետակը իր վրա յե կրում մարտի գլխավոր ծանրությունը: նա հաղթանարում է մեծամեծ դժվարություններ: դեմառդեմ հակառակորդի հետ, վարում է կրակային մարտ և սվինամարտ և ամրացնում է ձեռք բերած հաղթանակը: Այդ պատճառով հրետավորները, կապավորները, ֆիլիկները, սաայորները և մյուս մասնագետները պարտավոր են ամեն կերպ աջակցել հետևակին, թեթևացնել նրա մարտական աշխատանքի դժվարությունները, ոգնել նրան հաղթանակներ ձեռք բերելու նվազագույն կորուստներով:

ԱՅՍ ԲՈՂՈՐՆ ԱՍՈՒՄ ԵՆ ԱՅՆ ՄԱՍԻՆ, ՎՈՐ ԱՄԵՆ ՄԻ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆ ՊԵՏԲ Ե ՀԱՍԿԱՆԱ ՏԱԿՏԻԿԱՆ (ՆՈՐ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՂԱՆԱԿ) ՎՈՉ ՄԻԱՅՆ ԶՈՐԲԵՐԻ ԻՐ ՏԵՍԱԿԻ ՏԱԿՏԻԿԱՆ, ԱՅԼԵՎ ՆՐԱՆՑ, ՎՈՐՈՒՅ ԻՐԵՆ ՈԳՆՈՒՄ ԵՆ, ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄ ԵՆ, ՎՈՐՈՒՅ ՀԵՏ ՆԱ ԳՈՐԾՈՒՄ Ե ՄԻԱՏԵՂ»:

Կարմիր բանակի մարտիկն իր պատրաստութունն սկսելով անհատական ուսուցումից, աստիճանաբար անցնում է զորամասի և խոչըր միավորութունների կազմում ուսուցմանը: Կարմիր բանակի մարտական պատրաստության մեջ մեծ տեղ զբաղող տակտիկական ջոկատային ուսուցման ժամանակ մարտիկները գործնականում գործողութունների դպրոցն են անցնում ստորաբաժանումների և զորամասերի կազմում և ուսումնասիրում են ժամանակակից կռվի ձևերը զորքերի մյուս տեսակների հետ: այն է՝ հրետանու, զրահուժերի, ջիմիական զորքերի, ավիացիայի հետ և այլն: Տակտիկական այդ պարապմունքներում մարտիկը յարբացնելով պրակտիկայում բանակը հազեցնող տեխնիկան, ուսումնասիրում է այդ տեխնիկայի դեմ կռվի ձևերը: Այսպիսով տակտիկական պարապմունքը շարունակելով մարտիկի պատրաստութունը, միաժամանակ պատրաստում է զորամասերին և միավորութուններին (ամբողջութամբ վերցրած) և վարժեցնում է զորքերին միատեղ գործելու տեխնիկայով հազեցված խոչոր միավորութուններում:

Կարմիր բանակի յուրաքանչյուր մարտիկն իմանալով իմպերիալ խտանների պատերազմի համար պատրաստության մասին և առաջին հերթին խորհրդային Միության վրա հարձակվելու համար, պատրաստության մասին, պետք է հայտարարել իր ամբողջ յեռանդը անընդհատ

բարձրացնելու համար կարմիր բանակի մարտունակութիւնը: Մենք պարտավոր ենք ամեն կերպ ամրացնել սոցիալիզմ՝ կառուցող յերկրի պաշտպանութիւնը: Կարմիր բանակի տեխնիկական հզօրութիւնն ապահովող սոցիալիստական շինարարութեան հաջողութիւնների շնորհիվ, անշեղորբն ամուսն են մեր պետութեան ուժն ու ընդունակութիւնը պաշտպանութեան համար Համ Կ (բ) լենինյան դեկտեմբերյանը: Յարափանջուր մարտիկ բարձրացնում է ԲԳԿԻ հզօրութիւնը՝ համախմբելով կուսակցական կազմակերպութիւնների ու պետկազմի շուրջը, ձեռք բերելով քաղաքական գիտելիքներ և դասակարգային կոփվածութիւն, յուրացնելով ամրացող մարտական տեխնիկան և խնամելով այն, բարձրացնելով հրաձգային արվեստը, հրաձգային ու ֆիզիկական պատրաստութիւնը, ե՛լ ավելի ամրացնելով կարգապահութիւնը:

Մեր խնդիրն է՝ ամբողջ ուժերը գործադրել իմպերիալիստներին կործանելու հակահարված տալու պատրաստութեան համար, յիժե նրանք կիրճեն հարձակվել սոցիալիզմի յերկրի վրա:

«Մենք գործն այնպես պետք է դնենք, — ասաց ընկ. Վարաշելովը, — վարպետի առաջիկա պատերազմում հաղթանակ ձեռք բերենք «էիջ արյունով» և այդ պատերազմն անցկացնել այն յերկրների տերիտորիայում, վարն առաջինը գենի կարճաքսնի մեր դեմ»:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ԿԱՐԵՎՈՐԱԳՈՒՅՆ ԱՌԱՎԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Կարմիր բանակը մի վճռական առավելութիւն ունի բոլոր կապիտալիստական բանակներին հանդէպ. այդ առավելութիւնը նրա բարձր դասակարգային գիտակցութիւնն է և մարտիկների ու պետկազմի համախմբվածութիւնը:

Լենինը կարմիր բանակին ուղղված իր գիտումի մեջ ասում էր.

«Կարտիր բանակն անհաղթ է, վարպետն ևս համախմբել է միլիոնավոր աշխատավոր գյուղացիներին բանվորների հետ, վարունք սովորել են այժմ պայքարել, սովորել են ընկերական կարգապահութիւն, չեն վիատվում, կոփվում են վոչ մեծ պարտութիւններից հետո»:

Ռազմա-ծովային ժողովրդական կոմիտար ընկ. Վարաշելովը լիակատար իրավամբ հայտարարեց.

«Յեքե, համենայն դեպս, իմպերիալիստները մեր վրա հարձակվեն պատերազմ հայտարարելով, մենք կկռվենք մեզ հատուկ ամբողջ արիւթյամբ, 150 միլիոն ազատ ժողովրդի ամբողջ յստագունն ուժով: Մենք գիտենք, վար մեր կողմն է ամբողջ աշ-

խտաւոր մարդկութիւնը, մենք գիտենք, վար մենք կհաղթենք»:

1929 թ. նոյեմբ. 21-ին չինական «Գուն-Բաս» թերթը, յերբ Չին-Ար. յերկաթգծի միջադեպն իր լիակատար յետուն շրջանն էր ապրում, մի հոդված տպեց կարմիր բանակի մասին: Այդ հոդվածը զբոսարտութիւնների և ստելութեան մի աղբակույտ էր: Յե՛լ համենայն դեպս, այդ ստելութեան և զբոսարտութեան միջից ակամա մի դարձանք էր սպրդել մեր բանակի դասակարգային միաձուլութեան ուժեղ գիտակցականութեան մասին, մարտիկի, կրտսեր հրամատարի և ավագ պետի անձնական քաջութեան բարձր որինակելիութեան մասին, վորոնք խոտում էլին նրանց պրոլետարական դիկտատուրային անսահման նվիրվածութեան մասին:

«Ռազմկումներից մեկը, — գրում էր քերթը, — Չապարին կանստանտին էր. նա դեկտեմբրում էր դասակարգ: Յեկրարդը — ողակի հրամատար կիւր, կորեացի: Առաջինն իր դասակարգ առաջնետակ և ընկավ, հակառակից գնդակով յսփված, իսկ յերկրորդն սպանվեց այն ժամանակ, յեք յարամատի շերտափակի (քրուտովերի) տակ մտավ և չիւարեն լեզվով բացատրեց կամուկիզմի բոլոր ոգուտները... Թե՛ առաջինը և քե՛ր յերկրարդը — յերկուսն էլ դասակարգային հերոսներ էլին. քե՛ր առաջինը և քե՛ր յերկրարդը — կամունիստներ»:

Միայն մարտիկի, իր դասակարգային ինդիքների իսկական գիտակցութիւնը (յնդիքներ, վորոնք համար նա պայքար է մղում ԲԿԿԻ շարքերում), նրան դարձնում է անգուցական մարտական պատրաստութեան մեջ յստաղ ժամանակ, դարձնում է անձնագոհ, հերոս և տոկուն անխուսափելի վորձութիւնների մեջ պատերազմի ժամանակ: Բուրժուազիան շատ լավ գիտե, վոր մարտիկի դասակարգային գիտակցութիւնից բղխող այդպիսի ինքնագոհութիւն և հերոսութիւն չի կարող սպասել իր գիւնվորներէից, վորովհետեւ նա զեպի մարտ է գնում, նա զեպի մահ է գնում՝ առանց իմանալու թե ինչի՞ համար է նա մեռնելու գնում: Այդ գիւնվորը մարտի ժամանակ իր մասսայում ամենից ուժեղ կերպով է զգում մահվան տարերային սարսափը:

Միանգամայն այլ զգացմունքներ են բնորոշ կարմիր բանակի մարտիկի համար, վորը գիտակցորեն պաշտպանում է իր սոցիալիստական հայրենիքը: Վոչ թե սարսափն ու ցավը, վոչ թե գալանային զգացմունքը զեպի թշնամին, այլ պայքարի ու հաղթանակի առույգ ցանկութիւնը, զոհողութիւնների ու վորձութիւնների պատրաստականութիւնը, զինված պայքարի դասակարգային նպատակների պայծառ գիտակցութիւնը: Այդ մարտական խանդավառութիւնն ուղղակի և անմիջական շարունակութիւնն է սոցիալիստական շինարարութեան մեջ պրոլետարիատի և գյուղացիութեան աշխատանքային խանդավառու-

թյան: Իզուր չե՛ս վոր պրոխտարիատի ստեղծագործական խանդավառութեան այնպիսի ձևերը, ինչպիսին սոցիալիստական մրցակցությունն ու հարվածաշությունն են, փոխադրվում են Կարմիր բանակ, և տարակուս չկա, վոր նրանք լայն գործադրություն կգտնեն նաև ապագա պատերազմի մարտական աշխատանքում:

ՄԱՐՏԻԿԻ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ — ԴԱ ԱՅՆ ՀԻՄՔՆ Ե՛, ՎՈՐԻ ՎՐԱ ՁԵՎԱԿԵՐԴՎՈՒՄ Ե ՎԱՐԲԸ ՄԱՐՏՈՒՄ

Հատուկ Հեռավոր Արևելյան Կարմրագրու լանակի մարտական պրակտիկան այդ դրության համար տալիս է անթիվ ու անհամար ապացույցներ:

«Կրտսեր հրամատար Ոստենինը հիվանդանոցից գրում էր գուկը. «Իմ առողջությունն սկսում է լավանալ: Ձայն ձեռքս առողջացել է, այժմ ձեռքս վաղորդ բուժվում է, սակայն դեռևս աշխատել չի կարելի... բայց յես հպարտանում եմ նրանով, վոր շուտով նորից պետք է անցեմ գեղի մարտական շարքերը»:

Կուսակցության անդամ հրամատար Պալինկովը մարտում մի գյուղի մոտ բոլոր մարտիկների առջևից էր ընթացում: Այն տան վրա, վորտեղ պաշտպանվում էին սպիտակ-գվարտիականները, նա նետում է յերկու նռնակ, և այդ ժամանակ վտոխից վերավերվում: Պալինկովը շարքից չի հեռանում: 12 ուր նա մեռց վաշտում՝ գնդակը վատի մեջ: Նրան ուղարկեցին ոպերացիայի, սակայն նրա համբերությունը չտարավ նստել քիվուկում: Այն ժամանակ բժիշկը նրան դուրս գրեց գործառնի գրեյդով:

«Պալինկովը, վորի վտոխը ոպերացիա յե արված, չի կարող ապրել ստանց իր գործառնի: Նրա ցանկությունն և հումատ. խրեդրանքի համաձայն յես քույլ տվի նրան գնալ»:

Մարտիկ-հեղափոխականի դատակարարային գիտակցության բարձր դերի քիչ որինակներ չի տալիս նաև քաղաքացիական պատերազմը:

«Առաջին փորձը կրնակալիս ներխուժել և գրավել Պերեկոպը անհաջողության մատնվեց: Դիվիզիայի զորամասերը յետ դնացին, և նոյեմբերի 1-ից մինչև 7-ը ամբողջ ժամանակաշրջանում ուսումնասիրվում էր ղեպի պերեկոպյան պատնեչն ու ղեպի Սիվաչն ընկած մատուցները: Վրա հասավ նոյեմբերի 7-ը ու Հոկտեմբերյան հեղափոխության տարեդարձի մեծ սրը: Յերեկը ամեն տեղ ժողովներ են: Սոսակցություններ, կատակներ, ծիծաղ վրանդեյի հասցեյին: Թվում էր թե Պերեկոպի տակ չեն տոնում Հոկտեմբերյան հեղափոխության տարեդարձը, այլ մի ինչ վոր շատ հեռու տեղ, հայրենի գյուղերում ու զործարաններում»:

րում, Փարրիկաներում ու հանքահորերում: Ահա հնչում է ղեկուցողի ձայնը... Լուսնային է. ղեմքերը լուրջ են... Սոսում է Հոկտեմբերյան հեղափոխության մասին, անցնում է առաջիկա մարտին: Յույց և տալիս Պերեկոպյան ամբողջությունները և վերջացնում է հաղթանակի կոչով:

Բոսնական մեռելային լուսնային... Յեվ հանկարծ ժողովը ցնցվում է: «Ուտա» կանչելու փոխարեն, բարձր հնչում է՝ «դա՛յո՛ւ Պերեկոպ, դա՛յո՛ւ Վրանդեյին» խանդավառությունն ու միաձուլությունն այնքան էլին մեծ, վոր բոլորի համար սլաղ էր՝ Պերեկոպը կվերցվի: Յեվ նա վերցվեց»: (Պերեկոպի տակ մարտերում մասնակցողի հիշողություններից):

ՄԱՐՏԻԿԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՅԵՆ ՅԵՎ ՊԱՑՎԱՎՈՐ

Յուրաքանչյուր աշխատավոր սոցիալիզմ է կառուցում այն բնագավառում, վորտեղ նա նշանակված է կուսակցության, իշխանության, յերկրի կողմից: Յուրաքանչյուր մարտիկ պահպանում է իՍՀՄ ազատությունն ու անկախությունը այն զորամասում, վորտեղ նա ուղարկված է կառավարության կողմից: Յերկրի պաշտպանության համար միատեսակ կարևոր են և՛ հրաձիգը, և՛ զնդացրորդը, և՛ սապյորը, և՛ ուղաչուն, և՛ քիմիկը, և՛ կարմիր տորմիդայինը, և՛ ձիավորը, և՛ խոհարարը: Յուրաքանչյուր մարտիկի պատվի, փառքի ու քաջության գործը պետք է լինի անաղարտ կատարել այն բոլոր պարտականությունները, վոր դնում է նրա վրա խորհրդային իշխանության կողմից նշանակված պետկազմը: Յեվ բոլոր զորամասերը միակերպ կարևոր ու պետք են յերկրի պաշտպանության համար՝ և՛ քիմիկան, և՛ հետևակը, և՛ հրետանին, և՛ հեծելազորը, և՛ ավիացիան, և՛ տորմիդը: Պատերազմի ժամանակ յուրաքանչյուրն այդ զորամասերից կկռվի Կարմիր բանակի հաղթանակի համար: Տվյալ վաշտի, գումարտակի, գնդի հաջողությունը Կարմիր բանակի հաջողությունն է, վաշտի պարտությունը՝ իՍՀՄ պաշտպանության թուլացումն է:

ՀԿՀՍ. բանակի մարտերում հիվանդ մարտիկները, հաղթահարելով ցավը, յերթի էլին դնում կամ ոպերացիայի, չցանկանալով յետ մնալ: Ձմեռնային բնակարաններում մարտիկները չկամությամբ էլին մնում, բողբոջելով իրենց յետ քցելու դեմ: Ամենից ավելի վտանգավոր տեղամաս մարտի դնացող զորամասերը, նախանձի առարկա էլին դառնում մյուս զորամասերի համար, վորոնք մնում էլին ոժանդակութ կամ ավելի քիչ կարևոր խնդիր էլին ստանում: «Ինչու այն գունդն ավելի վտանգավոր տեղ է գնում, մի՞թե մենք վատ ենք նրանից» — այսպիսի հարցումներով էլին դիմում մարտիկները իրենց հրամատարին:

Ավելի զժվար խնդիր ստացող գործառնական նկատմամբ մարտիկների այդ նախանձախնդրությունը հասկանալի չէ, սակայն այդ չպետք է սքողի հիմնական և վճռական փաստը. յուրաքանչյուր գործառնական յուրաքանչյուր մարտական խնդիր, վորքան էլ այդ խնդիրը համեմատ լինի, խոչըր նշանակություն ունի Սորհրդային յերկրի պաշտպանութեան գործում, թշնամուն ջախջախելու համար՝ ԲԳՎԻ ամբողջ հորթութեան ոգտագործումը ձեռնարկապէս պետք է գործում:

ՀԱՄԱՐԱՎՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՀԱՄԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ՆԱԽԱՅԵՆՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՎԹԱՆԱԿԻ ՅԵՐԱՇԽԻՔՆ ԵՆ ՍԱՐՏՈՒՄ

Այսպէս պատերազմը, ինչպէս մենք արդէն գիտենք, կտարիքի մի այլ տեխնիկական հիման վրա, քան 1918—1920 թ. թ. պրոլետարական պետութեան պատերազմը: Այսպէս մարտը, նրա տեխնիկական հաղեցվածությունը մարտիկին, հրամատարին, քաղաշխատողին առաջադրում են բացառիկ բարձր պահանջներ: Կովի տեխնիկական նոր միջոցները մարտը դարձնում են ալելի լարված, ալելի արագահոս և լի անսպասելիքներով:

Այս բոլորը մարտիկին առաջադրում են մի շարք պահանջներ: Բացի բարձր քաղաքական գիտակցությունից և ակտիվությունից, նա պետք է կարողանա կովել ժամանակի, յեղանակի, տեղանքի ստենաբարձրապիսի պայմաններում: Դրա համար մարտիկը պետք է իր մեջ մշակի անհրաժեշտ ունակություններ, Ֆիզիկական հատկություններ, դիմացկունություն: Նա պետք է արագորեն և ճարպկութեամբ կրակի տակ հաղթահարի ամեն տեսակ զժվարություններ, ունակ լինի յերկարատե քայլելու, վազելի համար և այլն: Համարձակությունը, վճռականությունը, վստահությունը դեպի իրեն ուժերը, համառությունը առաջադրած խնդիրը կատարելում—ահա այս հատկություններն անհրաժեշտ են կարմիր բանակայինի համար, առանց վորոնց անկարելի չէ հաղթանակներ տանել: Մարտիկի շփոթությունը մարտում, նրա գործողությունների մեջ թուլությունն ու անվճռականությունը, նրա վախկոտությունը թուլացնում են գործառնական մարտունակությունը: Այսպիսի մարտիկն իր ընկերների կործանման պատճառ է դառնում և կործանում է ինքն իրեն:

ՀԿՀՍ բանակի ամբողջ մարտական պրակտիկան ցույց է տալիս կարմիր մարտիկի ու պետկազմի կայունութունն ու կոփվածութունը:

Մարտական աշխատանքի ամենատար ժամանակ, չնայած մեծամեծ զրկանքներին, կարմիր բանակայիններին տրված այն հարցին թե «ինչից էք դանդաղացվում», նրանք միաբերան պատասխանում էին. «Այժմ ժամանակը չէ վորեւե բանից դանդաղացվելու»:

Այսպիսի դեպքեր էլին լինում. կոիւններեց հետո աչքի էլին ընկնում վերքերեց ստողջացող ձեռքեր:

- Ի՞նչ է, ձեռքերդ ցրտահա՞ր են յեղել.
- Առանց ձեռնոցների՞ յես կրակել.
- Ձեռնոցներ չկա՞ր մոտդ, ինչ է:
- Ձեռնոցներ կային, բայց չէ՞ վոր առանց ձեռնոցների թե՛ նշառատությունը և, թե՛ հրաձգությունն ալելի դիպուկ ու վորոշակի չէ լինում:

Մարտի յեղը շատ դեպքերում կախված է անհրաժեշտ միջոցների արագորեն կերտակցուց, դյուրութունումից և վճռականութունից՝ ինչպէս առանձին մարտիկների, այնպէս էլ կարմիր բանակայինների բոլոր խմբակների կողմից:

Ահա մի քանի որինակներ ՀԿՀՍ բանակի մարտական աշխատանքից, վորոնք ցույց են տալիս մարտի յեղի համար մարտիկների վճռականություն կարևորությունը.—

Հետախույզ Ալեքսեյեվը, կոմյերիտական խմբակի պատկազմակերպիչ, դեղակների տարալի տակ, ձիու վրա նստած, արագորեն և ժամանակին դեկուցում էր մարտկոցի հրամատարին հակառակորդի մասին, միաժամանակ կապ պահպանելով հրաձգային դումարակի հրամատարի հետ: Ռազգրեբելսկին, կոմյերիտական-կապույտը, յերբ հետախուսիչները հակառակորդի կրակի տակ մի քիչ առ ժամանակ լռեցին, նա բղավեց.

— Ինձ հետևիր, առա՛ջ. առաջնորդեց հետախուսիչներին և արագ կերպով կարգավորեց կապը հետևակի հետ, և այդպիսով ապահովեց հետևակին ցույց տվող ողնությունը հրետանու կողմից:

ԳՀԳ պատկազմակերպիչ Սոխոլովը, հետախույզ, հակառակորդի ուժեղ գնդակոծման տակ ընկնելով, միանգամայն հանգիստ և արագորեն տանում էր հետախույզությունը, իր յետևից տանելով մնացած հետախույզներին և վորեվորելով նրանց: Հաջող հետախույզությունը հայտարարեց հակառակորդի պլանները և աջակցեց հաղթանակ տանել մարտում:

Հրամատարների և առանձին մարտիկների վճռականությունը շեշտակի հարձակման պատճառ դարձավ: Նոյեմբերի 19-ի մարտում Մանջուրիայի տակ հենց միայն այս եր լավում.

- Հառա՛ջ.
- Յետ չմնալ.
- Կրտսեր հրամատարները վորևորում էին մարտիկներին, նրանց ուժ ու հավատ ներշնչելով: Մարտական հրամաններն ուղեկցվում էին հետևյալ լողուններով.—

- Լենինի գործի համար, հառա՛ջ.
- Հանուն կուսակցության, դեպի բլինդաժ: Այդ լողունները

նոր ու նոր ուժ էյին ներշնչում յուրաքանչյուր մարտիկին: Նրանք ամբողջութեամբ համակում էյին մարտիկների զխտակցութեանը և տանապատկում էին մեր մարտական թափը:

Մարտիկը, հրամատարը, ստորաբաժանումը, զորամասը պարտափոր են հայտարարել մեծագույն համառութեամբ նրանց ատաղ զբված մարտական խնդրի կատարման գործում: Այդպիսի համառութեան հիանալի որինակ և ծառայում է. Գ.—ը Մանջուրիայի տակ նոյեմբերյան մարտերում:

«Հնարավորութեան շտապ յերկու խմբավորումներին (սպիտակ-չինացիներին) միանալ իրար՝ միատեղ հարձակվելու համար մեր վրա.— ահա այդպիսի խնդիր էր առաջադրված զինին:

Արդեն չորրորդ որևե, չորրորդ ցուրտ գիշերն է, վոր անց են կացնում բաց յերկնիքի տակ: Մանր ձյուն է գալիս: Սառնում է դեմքերը հյուսիսային ցուրտ քամին: Շատ դանդաղ է անցնում գիշերը: Ժամապահներն փոխում չի սպասվում: Բոլորը պահակում են: Գեմքերը սև են, հողազույն: Շրթունքներն ուռել են: Շրթունքները ճաքճքիւոց արյուն է յերեւում: Հինգ որ է, չեն լվացվել:

Առաջին գումարտակն շտապում է զնդի ձախ թևով: Այնտեղ արացանով անկանոն հրաձգութեան է, նոնակներն սլայթյուններ և զնդացրերն ճրճաց:

Լուսանում է: Յերևում են հեռադրասյունները, յերկաթուղազծերը: Յերկաթուղազծի տոնիկը թողնված է չինացիների կողմից: Վզգում են չինական զնդակները, մերթ թուզում անցնում են, մերթ կազում տան աղյուսի պատին ու պատուվում: Թնդանոթներն խլացուցիչ կերպով բուհում են 20 քայլի վրա: Վարտաներն խլացուցիչ կերպով բանակային «ուռայի» ձայն հասնում է մինչև տակը: Հարձակվողները լուծում են: Հարձակվողներն սև զորասյունը, տեսնելով դեպի այն խտտորնակի վաղող մարտիկներին, փոխյց իր ուղղութեանը:

Մի ժամից հետո հակառակորդը քշված էր Մանջուրիա: Նրա ձեղքման և միացման պլանը չհաջողվեց»:

Իրենց ֆաջուրքամբ աչքի էյին ընկնում առաջին կարմիր բանակային ջոկատները: Այդ հատկութեանն անցավ քաղաքացիական պատերազմի միլիտանայոր բանակին. այդ հատկութեանը պահպանվել է մինչև այժմ կարմիր բանակում:

Ահա մի պատկեր, վորը ցույց է տալիս, թե ինչպիսի հետևանք է ստացվել մարտիկների համարձակ, քաջարի աշխատանքով քաղաքացիական պատերազմում:

«Կարմիր բանակայինների մի խումբ գիշերն, աննկատելի մոտեցավ սպիտակներին: Գյուղի ծայրամասում արագորեն հա-

նցին ժամապահներին... Ժամապահները ծպտուն չկարողացան հանել, նրանք կապկպված էյին և նետված խրամի մեջ: Հետո գունդը սպանեցով, շտաբով ամբողջ գումակով և հարստ գույքով ալար դարձավ կարմիրների համար: Ինչո՞ւ այդպես յեղավ:

Միմիայն նրա համար, վոր միքանի համարձակ, ծարսիկ հետախույզներ կարողացան կիպ մոտենալ սպիտակ-զվարդիտկաններին և նրանց հետ հաչիվները մաքրել առանց վորեև սպանուկի» (Մարտիկների հիշողութեաններին):
Կարմիր բանակը պետք է դաստիարակի ևախաճեռուող մարտիկ, ևախաճեռուող պետկազմ:

«ԱՌԱՆՑ ԳԻՏԱԿԻՑ, ՆԱԽԱԶԵՆՆՈՂ ՄԱՐՏԻԿԻ.— գրում էր Լեւինը.— ԺԱՄԱԿԱԿԻՑ ՄԱՐՏՈՒՄ ՀԱՎԹԱՆԱԿՆ ԱՆՆՆԱՐ Ե»:

Որ—որը վրա ածում է մարտիկի դերը: Խմբակային տակտիկան պահանջում է նրանից վոչ միայն բարձր տակտիկական գրագիտութեան և անձնական քաջութեան, այլև լայն ևախաճեռուութեան, կարողանալ ինքնուրույն կողմորոշվել բարդ պարագայում և համարձակ վճիռ ընդունել:

Հ. Կ. Հ. Ա. բանակի մարտական ստուգումը մարտիկի, կրտսեր հրամատարի և ալազ պետի խելացի նախաձեռնութեան բաղմաթիվ որինակներն է սովել:

Մեր կանոնադիրքը մարտում թույլ են տալիս միմիայն մի հափստարում— հավասարում առջևիկներին: Մարտիկի ու հրամատարի կամքային բոլոր հատկութեանները, այն է՝ կայունութեանը, վճռականութեանը, համարձակութեանն ամենից սովել պայծառ արտահայտութեան են գտնում առջևիկներին հավասարվելու մեջ: Յեթև հրատարվենք առջևիկին հավասարվելու պահանջից, այն ժամանակ մարտը վենք առջևիկին հավասարվելու պահանջից, այն ժամանակ մարտը մնացածները, հակառակները նախաձեռնութեանն իր ձեռքը կվերցնի, և մարտը տանուլ կտանք: Յեվ ընդհակառակը, առջևիկներին հավասարումն սպասվում է հարձակման շեղակիութեանը, պաշտպանութեան համառութեանը, սերտ փոխողութեանը, մարտական կապը և հակառակորդին ժամանակին ճնշումը: Ահա մի հետաքրքիր որինակ Հ. Կ. Հ. Ա. բանակի մարտական պրակտիկայից:

№ զնդի կամյերիտմիութեան պատկազմակերպիչ ընկ. Կարմանովը ջոկի հրամատար էր: Նա հիանալի որինակ սովել, թե ինչպես կրտսեր հրամատարը պետք է ողտաղործի ամեն մի հնարավորութեան իր ջոկին ստաջնորդելու համար, հակառակորդին շրջառելու համար նրա պաշտպանողական շերտի ներսում, ընդունելու համարձակ, ինքնուրույն վճիռներ խնդրի սահմաններում, վոր արվում է վերելից:

— Առաջիտայան, — պատմում է նա, — խնդիր ստացանք՝ զնալ դեպի հակառակորդի խրամատները և գրավել: Բացատրեցինք խնդիրը սեղ իրար: Յես ուրախացնում էյի նրանց, վերպեպի փարատեմ նրանց կարմիր բանակայիններին: Միքանի ընկերներ սկսեցին մնաք բարև ալեկչոտությունը: Յերը շարքի կանգնեցին, յես ասացի կարմիր բանակայիններին. «Ընկերներ, խնդիրը դժվար է, բայց մենք կկատարենք այդ խնդիրը: Մեր հրամայումը հավատարիմ է, կուսակցականները կընան առաջից, նրանց հետ կհաղթենք ինչ ուզում է լինի, չի կարող հապահակալ, վոր չհաղթենք»: Շարժվեցինք: Ամենքը լուռ էյին: Բոլորն ուշադիր մի բանի էյին սպասում: Յերը ուժեղացավ հրաձգությունը, բացաղատվեցինք: Բացաղատվեցինք արագորեն և ճշտորեն: Հրաման ենք ստանում՝ «պառկի՛ր»: Սկսվեց վաղեվազը: Հայտնվեցին առաջին վիրավորները: Տնքում են: Յես դիմեցի մեկին.

— Վո՞րտեղից ես վիրավոր, սողալով անցիր թժբի մյուս կողմը:

Այդ բանը միանգամից արիություն տվեց թե՛ վիրավորին և թե՛ մնացած բոլորին: Այնուհետև յես ոգտադործեցի ամեն մի բուպեն, վորպեպի առաջ անցնենք: Ուժեղացավ մեր զնդացրերի կրակը— յես հրաման եմ տալիս.

— Ջոկ, ինձ հետևիր, և առաջ եմ տանում ջոկը:

Հենց վոր թուլանում է հակառակորդի կրակը, մենք նոր ցատկում ենք կատարում: Յեվ ահա, մենք ճեղքելով անցանք, յոթ հոգի, ուղղակի հակառակորդի խրամատների մոտ: Ներս ենք խուժում խրամատները: Հակառակորդի զինվորներն այս ու այն կողմ են անցնում: Այստեղ քիչ խառնաշփոթություն է տիրում՝ չկա վոչ հրետանական և վոչ զնդացրային կրակ. և կամաց-կամաց հակառակորդը մեր փոքրիկ խրամակն ողակի մեջ է առնում: Կարմիր բանակայիններից մեկը բղավում է.

— Շրջապատում են.

Յես վորոշեցի՝ յես զնալ չի կարելի: Վոզեորեցի մարտիկներին, իսկ յես դեպի յետև դառնալով կանչում եմ.

— Վաչտի հրամատար, շտապով մարդկանց ուղարկիր, ողնություն է պետք: Յետ ենք շարտում հակառակորդին:

Շուտով ողնություն ստացանք և մենք կրկին առաջ նետվեցինք: Մի ուրիշ որինակ՝

«Չորդ վաչտն ընկավ զնդացրային և հրացանային կրակի տակ թե ճակատից և թե՛ թեվերից: Վիրավորներին թիվը քանի գնում, շտառնում եր. վաչտում վորոշ խառնաշփոթություն ստացվեց: Այդ ժամանակ 1-ին վաչտի կուսակցական բջիջի քարտուղար Կովալյովը, տեսնելով, վոր չկան կաղբային հրամատարներ, ձայն տվեց.

— Ոգնենք Չորդ վաչտին, ջարդենք սպիտակ-չինական զեներայիններին, վա՛չտ, հառա՛ջ. և բոլոր հրաձիգները շարժվեցին դեպի հակա-

ռակորդը: Գնդացրերը դիպուկ կրակ էյին վարում բրինդաժների վրա և լիովին ապահովեցին վաչտի շարժումը դեպի նոր բնագիծ»:

Ահա թե ինչ է ստում առջևիներին հավասարվելու մասին, մարտիկի նախաձեռնության մասին ռազմական և ծովային դործերի ժողովրդական կոմիսարի տեղակալ ընկ. Տուխաչևսկին.

«Հաճախ կարծում են, թե մեկ վոր հարձակումը հետևակն է կատարում խստորեն հրամատարների հրամանների համաձայն մի բնագծից դեպի մյուսը, ապա ուրեմն մարտիկի մասնավոր նախաձեռնությունը հայտարարելու տեղ չի մնում: Այդ սխալ է, վոր շատ հաճախ մեր տակտիկական ամենախոշոր թերությունների աղբյուրն է հանդիսանում: Այդպիսի կարծիքը ծնեցնում է այն դանդաղկոտությունը, թուլակամությունը և անշարժությունը, վորոնց դեմ մենք ամեն ժամ պայքարում ենք և վորոնցից կամաց-կամաց մենք ազատվում ենք: Նա մեր մարտիկներին դարձնում է «կարգադրությունների սպասողներ», այն ժամանակ, յերբ այդպիսի կարգադրությունների սպասել դժվար է: Հետևակային շարքերի լայն մասնատումը, լարվածությունը, մարտի աղմուկը հնարավորություն չեն տալիս նույնիսկ ամենալավ հրամատարին մշտապես դեկավարելու հրաձիգներին և նույնիսկ տեսնել նրանց:

Հետևակի հարձակումը մեծ արիություն է պահանջում: Այդ արիությունը հայտարարված կլինի առանձին մարտիկների կողմից միայն այն դեպքում, յեթե նրանք դատարարված կլինեն ինքնուրույն (նախաձեռնողական) հարձակման մոտով: Այդ պատճառով «սպասում եմ կարգադրության» այդ անգործունյա, վատ սարտիկի պատճառաբանություն է, ավելի հաճախ առարկություն է վախկոտի համար:

Ի՞նչումն է հարձակման ինքնագործությունն ու նախաձեռնությունը: Նրանում, վոր յեթե որինակի համար հրամատարը հրամայում է իր հրաձիգներին առաջ շարժվել դեպի վորևե բնագիծ, այն ժամանակ, վորքան վտանգը մեծ ուզում է լինի, յուրաքանչյուր հրաձիգ պարտավոր է կատարել այդ հրամանը, չուշացնելով և վոչ մի բուպե, առանց սպասելու վոչ ցուցումների, վոչ դրդելու, և կատարել այն դեպքում ևս յեթե նույնիսկ ճանապարհին հանդիպում է անակնկալ դժվարությունների: Սակայն այդ հրամանի կատարումը, այսինքն՝ բնագծին հասնելը չի նշանակում, վոր կարմիր բանակայինը իրավունք չունի այդ բնագծից այն կողմ անցնել: Յերբոր հրամատարը իր հրամանն է տալիս, չե՞ վոր կարող է չնկատել իր կեցած տեղից, վոր իր ստորաբաժանումը կարող է անարգել ե՛լ ավելի առաջ անցնել: Իսկ յեթե շարքային մարտիկը ցույց տված բնագիծը հասնելով,

չատ լավ տեսնում ե, վոր անարգել և առանց խանգարելու հարե-
վանների կրակին կարող և այլևի առաջ անցնել, այն ժամանակ
նա իրավունք ունի այդ անել իր սեփական նախաձեռնութեամբ :
Դեռ այլևին. նա պարտավոր է այդ անել, յեթե նա իրօք լավ ք
քաջամարտիկ կարմիր բանակային է» :

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՅԵՎ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ԶՈՂՈՒՄԸ

Առանց ամուր ընկերական գործան, մարտական գործան, չկա ամուր
կարմիր բանակային գործան : Մարտական գործան վոգին կար-
միր բանակի անբաժան վոգին է : Այդ բանակի դասակարգային միա-
ձուլութեան վոգին է կոմունիստական կուսակցութեան դեկտյուր-
քայմը : Թաղալ ուսուցման ժամանակ ընկերական գործումն ստանում
է մարտիկների փոխոգնութեանը և այդպիսով իսկ ապահովում է մար-
տական պատրաստութեան վորակային ցուցանիչների բարձրացումը :
Պատերազմի ժամանակ մարտական գործումը բարձրացնում և գործաստ
մարտական ուժը, ուժեղացնում է նրա հարվածը, ամրացնում է նրա
համարութեանը՝ նրան առաջադրած խնդիրները կատարման գործում :
Վերավորված մարտիկը հավասարացած պետք է լինի, վոր իրեն չեն թող-
նի մարտադաշտում : Այդ հավասար մարտիկներին համարձակութեան է
վճռականութեան է ներշնչում : Փոխադարձ ոգևորչան հավասար հան-
գեցնում է նրան, վոր նույնիսկ պաշտպանողական շերտի ձեղքման ժա-
մանակ առանձին կրակային կետերը պաշտպանվում են մինչև ծայրա-
հեղ լարվածութեամբ, այդպիսով իսկ ապահովելով նաև ընդհանուր
հաջողութեանը : Կարմիր բանակայինն աջակցում է ընկերոջը, առան-
ձին մարտիկը ինքն իրեն գոհում է ընկերոջը ազատելու համար : Դրա-
նումն է կարմիր բանակի բարձր մարտական ամրութեան և նրա հաղ-
թական մարտական աշխատանքի պայմանը :

Մարտիկների ընկերական ոգնութեանը պետք է սրտաճայտվի
մարտական պարագայի բոլոր պայմաններում : Բայց այդ ոգնութեանը
պետք է իրականացնել խելացի կերպով, մանավանդ մարտում, • յերբ
յուրաքանչյուր մարտիկի ու հրամատարի գլխավոր խնդիրն է հանդի-
շանում առաջադրված մարտական խնդրի կատարումը :

Որինակ՝ ինչո՞ւմ կարող է արտաճայտվել վերավորված մարտիկին
ոգնութեանը իր ընկերների կողմից : Այդ ոգնութեանը կարող է ար-
տաճայտվել նրանով, վոր վերավորվածը ժամանակին սասնա բժկու-
կան ոգնութեան և շքնինի հակառակորդի ձեռքը : Այդ յերկու խնդիր-
ներից յերկրորդը հանդիսանում է ամենից կարևորը, վորովհետև առա-
ջին ոգնութեանը կարող է ցույց տալ և՛ սանիտարը : Յեթե գրոհող հա-
կառակորդը կրակով վերավորում է քո ընկերոջը, իսկ դու պետք է այդ
ժամանակ հակադրոհի անցնես կամ կրակային մարտ վարես, այն ժա-

ժամակ դու կաշատես քո ընկերոջը նրանով, վոր միահամուռ հակա-
դրոհով կամ գիպուկ կրակով կժարդես հակառակորդին և հնարավորու-
թեան կտես սանիտարներին վերավորին դուրս բերել մարտադաշտից :
Իսկ յեթե դու նետվում ես վերավորված ընկերոջ վերքը կապելու կամ
տանում ես նրան վաշտային վերկապական պոստիկար, այն ժամանակ
հակառակորդը և՛ քո յետեից քեզ կհամարի և՛ վերավորի յետեից : Իր
վերավորված ընկերոջը գլխավոր ոգևորչուներ կլինի վերաբար կատա-
րել իր մարտական խնդիրը—ջախջախելու վոչնչացնելու հակառակոր-
դին :

ՊԱՅԳԱՐ ԴԱՍԱԼԿՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԽՈՒՋԱՊԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ

Պուճապը գործասին ու նրա մարտիկներին դեպի կործանում է
տանում : Անկաշուն մարտիկները վտանգի ժամանակ հակված են խու-
ճապի յենթարկվելուն կամ դատարկելուն : Թե՛ մեկը և թե՛ մյուսը դա-
վաճանութեան է ընկերների և գործասի հանդեպ : Վախկառն ու պա-
հիկյորը միևնույն ժամանակ ոգևորում են դասակարգային քշմամուն,
դալաճանում են պլայետարական հեղափոխութեան պաշտպանութեան
գործին : Անարգանք վախկոտներին ու պանիկյորներին. նրանք տեղ չու-
նեն ԲԳԿԻ շարքերում : Վերական, անխու պայլարը դասալիքների և
պանիկյորների դեմ—ամերաժեշտ պայլանն է գորտուսի կայունու-
թյունն ապահովելու համար : Իսկ անկաշուն մարտիկներին նախորդ
պետք է շրջապատել ոգնութեան, աջակցութեան և հակոգութեան միտո-
լորտով : Պետկողմը, կուսակազմակերպութեաններն ու մարտիկները
իրենց տրամադրութեան տակ ունեն բազմաթիվ միջոցներ՝ խուճապն իր
սաղմում ժամանակին վերացնելու համար :

Կուսակազմակերպութեանն ու պետերի կազմին հաջողվեց 24211 բա-
նակի բոլոր գործասներում ստեղծել բացառիկ հասարակական կարմիր
կարմիր բանակային մասսայի մեջ, այն մասին, վոր վախկոտը տեղ
չունի վաշտում, վախկոտը ընդհանուրի անարգանքին է արժանի : Հա-
կապես դրանով է բացաարվում այն, վոր կարմիր բանակայինների մեջ
վախկոտութեան շնչին քանակով դեպքեր են յեղել, կյանքում առաջին
անգամ մարտում մասնակիցների մեջ : Առաջին կրակը առանձին մար-
տիկների մեջ առաջ է բերում չիթութեան, բայց վախկոտութեան մեջ
մեղադրվելու միաքը հաղթահարում էր սարսափի զգացմունքը և նրանց
դեպի առաջ էր մղում : Ահա մի քանի որինակներ :

Նոյեմբերի 17-ին № հրաձգային գնդի 3-րդ վոչան ընկավ հակա-
ռակորդի հրացանային կրակի տակ : Յերբ II դասակն սկսեց վա-
րկվաղք կատարել ստույցի միջով յերկաթուղազծի հյուսիսային
կողմը, կուսակցական Պլատնիկովը հայտնեց քաղցեկին, վոր «II

դասակի կարմիր բանակային Տոպոբեդովը յերկղում է հենց դժժուհի
են զնդակները, նա պառկում է դետինին, իսկ կարմիր բանակա-
յինները բղավում են՝ ե՞րբ ինչ է, առաջ վազի՛ր: Յե՛վ նա առաջ է
վազում...»:

Այդ նույն օրը 269 Տ բարձրութեանը մոտենալիս Ն՞ հրետ-
դընդի ութերորդ մարտկոցը զնդակոծման յենթարկվեց սպիտակ
ինացիներին կողմից: Գնդակներն ընկնում է յին ուղղակի մարտ-
կոցի մոտ, վոստոստում է յին և շվշվացնում: Հաստիչ կարմիր բա-
նակային Գամզան սկսեց շփոթվել՝ մեկ դեպի արևն և վազում, մեկ
դեպի հրանոթը: Կարմիր բանակայիններն ասում են նրան. «Մեկ
վոր դու հաստիչ ես, քո գործը արա: Յե՛վ ընկե՛քն արագութեն իրեն
հավաքեց, սկսեց աշխատել հանդիստ կերպով»:

Այդ նույն օրը՝ 73-րդ հեծադեղի զնդացրային հեծակազախից
Ջալալնորի տակ մարտում վերավորվեց Ս քասակի ջոկի հրամա-
տար ընկ- Լորանովը: Նրա վաչր ընկնելը տեսնելով, գասհրամը
նրա մոտ ուղարկեց կարմիր բանակային Կափուունին: Սակայն Լո-
րանովի վերավորվելն այնպես աղբեց կ- բան. Կոփուունի վրա,
վոր նա դեպի նա գնաց սողալով: Հարեան զնդացրային համբան-
քից նույնպես դեպի վերավորվածը սողաց մյուս կարմիր բա-
նակայինը: Միայն իրեն գասակի հրամատար ընկ. Պատիկվիչի
որինակը և գլխավորապես մյուս կարմիր բանակայինների կա-
տակներով բացանչուց յուրենները հարկադրեցին Կոփուունին վեր
կենալ և արագ վազել մինչև վերավորվածը:

ԲԱՂՊԱՐԱՊՍՈՒՆԲԸ ԲԳԿԲ ԳՁՈՐ ԶԵՆԲՆ Ե

Նույնիսկ մեր թշնամիները խոստովանում են մեր քաղաքարայման-
քի բացառիկ ուժը: Անգլիական ռազմական գրող Ֆիլլերը գրում էր.

«Ռուսական պրոպագանդի հանդեսը մեր հզոր նավատորմն
այնքան քիչ է ազդեցիկ, վարժան շոգեմուրնը ռադիո-ալիքների
հանդեսը»:

Ե՛: ավելի փաստալից եր գրում լեհական ազգայնական «Ռարոտ-
նիկ» թերթը 1920 թվին:

«Բայլընիկյան պրոպագանդը կազմակերպված է վոչ միայն
խոշոր դրամական ծախսերի հիման վրա, այլև չափազանց տա-
վանդավոր կերպով և նպատակաճգամամբ. նա վառում է բոլոր
զգացմունքներն ու կրքերը»:

Բայլընիկները պրոպագանդի հանձարներն են: Իրենց գոր-
քերի մեջ նրանք գարգացրել են ագիտացիան ու պրոպագանդը,
հասցնելով մինչև մեծագույն աստիճանի»:

Բուրժուազիան ընդունակ է հասկանալու, թե ինչու՞ն է քաղաքական
աշխատանքի ուժը, վորն ապահովում է գործերի փառափառ-բարոյա-
կան կայունությունը մարտում, նրանց հերոսությունն ու մարտական
քափը: Այդ ուժը նրանումն է, վոր մեր փառաշխատանքն ամբողջու-
թյամբ հիմնված է դասակարգային նշմարտության վրա, վոր մոտ է և
հասկանալի յուրաքանչյուր մարտիկի համար, վոր նա ապահովում է
մարտիկի մարտական պատրաստության և փառափառ դաստիարա-
կության որգանական միասնությունը, վոր նա բարձրացնում է նրա գի-
տակցությունն այնքան, վոր հասկանում է ԽՍՀՄ և Կարմիր բանակի
դասակարգային ինտերնացիոնալ խնդիրները:

Յե՛վ հատկապես այդ է պատճառը, վոր Կարմիր բանակի մարտիկը
միշտ կարողացել է կովել հերոսաբար և, յեթ է հակավոր լինի, մեռնել
փառաբար:

ՅՈՒՐԱԲԱՆՉՅՈՒՐ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆ ՊԵՏԲ Ե ՇԱՏ ԼԱՎ ԳԻՏԵՆԱ ԻՐ ԶԵՆԲԸ

Յուրաքանչյուր կարմիր բանակային պետք է գերազանցորեն իմա-
նա իր գեներն ու խնամքով պահի այն հաշվով, վոր նա չըվածանի վճռա-
կան մոմենտին: Յեթե գեները սարքին չլինի կամ նրա համար հարկավոր
քանակով պահունի փամփուռներ չեն լինի, արկեր չեն լինի, այդ կա-
րող է քանդել մարտական խնդրի կատարումը և ավելորդ զոհերի պատ-
ճառ դառնալ:

«Տեխնիկայի ոգտագործման ժամանակ կանոնավոր վարվելը
նրա հետ, ժամանակին մաքրումն ու յուղելը—հիմնականն է մար-
տում գեմֆի ու տեխնիկայի անմերժում աշխատանքն ապահովելու
համար»:

Վատ խնամքի հետևանքով անպետքացած տեխնիկայով չի կա-
րելի հաղթանակ տանել: Ամեն մի կարմիր բանակային պետք է
հասկանա, թե վորքան կարևոր է տեխնիկայի խնամումը: Ի՞նչ
կատարվի, յեթ է ինքնաթիռների ու տանկերի մոտորները դադարեց
աշխատելուց, հրետանու հրաձգության անոթները սխալ
գործեն, գնդացրերը յերեքվեն ու յսփված լինեն, նշանցի հատի-
կը տեղից շարժված լինի ու սվինն ու նրա նշանցային շրջանակը
ծոկված, նոնակի գարկանը ժանգոտած և կոտրված գսպանակը,
հակագազի ռեզինը կպչում է ֆրոնիքը շարքելուց և կեղտոտվում
թուզը և այլն: Պարզ է, վոր այդպիսի պայմաններում շատ արյուն
կքափվի ավելորդ տեղը և դժվար կլինի հույս դնել հաջողության
վրա մարտում:

Հարկավոր է խոստրեն կատարել հրամատարների բոլոր ցուցումները տեխնիկայի խնամման վերաբերյալ, սիրել ու խնամել իր գեներ, վորպեսզի առանց փուստ անցնելու խփի նշաններին, չհրաժարվի գործելուց կրիտիկական մոմենտին:

Անհրաժեշտ է հիշել, վոր գեներ ամեն փչացում և կորուստ, պահանջելով փոխանակում կամ խոշոր վերանորոգում, ծանրաբեռնում է անտեղի մեր արդյունաբերությունը, քակտից խուսն այն նոր տեսակի գեները, վորոնք կարող էյին ժամանակին պատրաստվել, և այլն»: ԽՍՀՄ Ռեզ. Հեղ. և Ծով. գործերի ժող. կոմիսարի տեղակալ ընկ. ՏՈՒԽՍՁԵՎՍԿԻ):

ՅՈՒՐԱԲԱՆՉՅՈՒՐ ՄԱՐՏԻԿ ՊԵՏԲ Ե ԼԻՆԻ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԿՐԱԶԻԿ

Մարտի ժամանակակից պայմաններում յուրաքանչյուր գերազանց հրաձիգ հակառակն ոգուս է տալիս՝ իր դիպուկ կրակով միջին և մերձակա հեռակալությունները վրա ոգնելով ձեռքի և հաստոցավոր գրնդացրերին և հրացանային նոնակին: Այժմ հարձակվող և պաշտպանվող հակառակորդը չէ դասավորվի խիստ գորատյուններով, յերկար և ուղիղ շղթաներով, վոր առաջ հեշտությամբ կարելի չէր հնձել զնդացրով: Հակառակորդը կդասավորվի և կշարժվի առանձին խմբակներով—միաշար, դուգաշար: Միայն վորևե ձորակում հավաքվում է խմբակ 10—12 մարդուց բողկացած: Այդ պատճառով նշանների թիվը չափազանց մեծ կլինի, և նշանները գլխավորապես մանր կլինեն, վոր մեծ գոտակառի թիրախից: Այդպիսի արագ հայտնվող նշան հարվածելու համար պետք է հրաձիգը զիպուկ և կուտակ: Վորպիսի դեպքում հարկավոր է ջանալ շարքից դուրս հանելու հակառակորդի գրնդացրերի կամ փոքրակալիքը թնդանութների համարներին: Այդպիսով հրաձիգն ոգնում է իր հաստոցավոր և ձեռքի գնդացրին ու փոքրակալիքը թնդանութին:

Հրաձիգային գործում փայլուն հաջողություն կարելի չէ ձեռք բերել միայն խոշոր ու սխտեմատիկ հրաձիգային պատրաստությամբ: Լավագույն հրաձիգը—սնայպերը—պատվավոր տեղ ունի կարմիր բանակում: Մեր ամեն մի մարտիկը, ինչ աշխատանք էլ կատարելիս լինի, պետք է ձգտի սնայպեր լինել:

«Ժամանակակից մարտական պայմանները հրամայողաբար պահանջում են գերազանց հրաձիգների պատրաստություն, վորոնք հաստատապես հարվածում են նույնիսկ առանձին, մանր նշաններ և պատրաստված են ինքնուրույն գործողություններ

կատարել տորաբաժանումների կազմում: Մարտում գեներ յուրաքանչյուր տեսակն ունի իր կիրառումը, այդ պատճառով մարտիկների բոլոր կատեգորիաները պետք է կարողանան գերազանցորեն ոգտագործել իրենց հատկացված գեներ, ընդվարում այդ գեներ ոգտագործման նվազները պետք է հասցված լինեն ավտոմատիզմի»:

Յուրաքանչյուր մարտիկ մարտադաշտի դիտողություն է կատարում, կիրառում է բողարկում:

Ներկա մարտում մարտադաշտը չի սահմանափակվում միայն այն տարածությամբ, վորն ընկած է դասավորման կամ գորքերի առջևում: Այժմ մարտ են վարում նաև վերելից—ուղից: Հակառակորդը կարող է գործել թե՛ գորամասի ճակատի առջևում, թե՛ գորամասի դասավորման թևում կամ վերջապես տանկերով ձեռքի անցնել գորամասի միջով և գործել նրա թիկունքում: Բացի դրանից, հակառակորդը կարող է գործադրել քիմիական միջոցներ: Այս բոլորի վրա պետք է դիտողություն կատարել:

Մավորաբար յուրաքանչյուր կարմիր բանակային իր ջոկի հրամատարից ստանում է խնդիր՝ դիտելու մարտի վորևե տեղամաս:

Միևույն ժամանակ ամեն մի կարմիր բանակային մարտում պետք է մշտապես դիտողություն կատարի, թե ինչ է կատարվում ճակատի առջևում: Յեթե զենքի ուժն ու հեռահարությունը չեն կարող հարվածել դրամ նշանը, ապա մարտիկը պետք է հեռեի նրան, զեկուցելով այդ մասին իր հրամատարին: Իսկ յեթե կարևոր նշանը 400 մետրից հեռու չէ, այն ժամանակ սկսում է զնդակոծել այդ նշանն ինքնուրույն կերպով:

Պետք է նկատի ունենալ, վոր հակառակորդը միշտ կարող է քողարկվել թիկ տակ, ծղոտի խրձի տակ, հնձած խոտի տակ, ճահճային փոսերում, կտրած ծառի կոճղի և այլ տեղական առարկաների տակ: Հմտություն և հարկավոր տարբերելու համար իսկական նշանը կեղծից, վորովհետև յերբեմն քողարկման համար հակառակորդը կարող է ցուցադրել զերանի մշակած մի կտոր վորպես հաստոցավոր գնդահիք կամ վորպես փոքրակալիքը թնդանութ, իսկ իսկական գնացիրը և թնդապետի կողմից կարևորապես առանձնապես պաշտպանության ժամանակ, աշխատում է այնպես քողարկվել, վոր ինքը չերևա, և մարտադաշտն էլ լինի դատարկ ու անմարդ:

Մարտական գործողության բոլոր տեսակներում մարտիկը պետք է մշտապես բողարկման միջոցներ ընդունի: Քողարկումը միայն ինքնապաշտպանության միջոց չէ: Նա հանդիսանում է հանկարծակիության պաշտպանության միջոց չէ: Նա հանդիսանում է հանկարծակի գրոհում և սրն աննկատելի մոտենում է հակառակորդին և հանկարծակի գրոհում է

նրա վրա: Հանկարծակիութեան շնորհիվ դրոհի և հակադրոհի հաջողութիւնը համարյա միշտ ապահովված է:

Քողարկումը մեծապես ոգնում է նաև պաշտպանութեան ժամանակ: Հակառակորդի կրակից ավելի շուտ է ազատվում լավ քողարկված դիրքը, քան լավ փորված, բայց չքողարկված խրամատը: Այդպիսի խրամատը շատ շուտ կարող է վռնչացվել ծանր հրետանու արկից կամ սավառնակի ուժերից: Այդ պատճառով յուրաքանչյուր կարմիր բանակային պետք է կատարյալ իմանա բողարկման բոլոր միջոցները՝ ինչպես բնական, նույնպես և իմանա տարբեր, վոչ բարդ տեխնիկական միջոցները, ինչպես ուրիշակ՝ ցանցերը: Քողարկման կարգապահութեան ամենաչնչին խանգարման դեպքում հակառակորդը կարող է հայտարարել զորամասերի ամբողջ դասավորումը: Միշտ պետք է հիշել, վոր քողարկման կարգապահութեան խախտման համար զորամասերը հատուցանում են իրենց մարտիկների արյունով ու կյանքով:

ՍՈՎՈՐԻՐ ԿՈՎԵԼ ԿԱՎՍՈՒԱԿՈՐԴԻ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ԴԵՄ

Իր ուսուցման ընթացքում մարտիկն առանձնապես ուշադրութիւն պետք է դարձնի հակառակորդի տեխնիկայի դեմ պայքարի հարցերին:

«Պատրաստված մարտիկը զրկում է հակառակորդին իր տեխնիկայից, —ասում է Ռազմժողկոմի տեղակալ՝ ընկ. Տուխաչևսկին, —ներկա պատերազմում միշտ պատրաստ պետք է լինել հակառակորդի ավիացիայի և մոտո-մեքենայացված զորամասերի հարձակմանը:

Ավիացիայի հարձակման ժամանակ նրա դեմ կռիվ են մղում մեր կործանիչները, հրետանին, զնդացրերը, իսկ միջանի դեպքերում նշանակված հրաձգային ջոկերը: Հակառակորդի սավառնակների հայտնվելու դեպքում պետք է խիստ կարգ պահպանել, արագ կատարել հրամատարական կազմի հրամանները, թագնովել ցույց տված ծածկարաններում և պատրաստել հակազդերը: Յերբեք չի կարելի անկարգ կրակ բանալ հրացաններով: Ով նշանակված է սավառնակների դեմ կռիվելու համար և հսկելու նրանց հայտնվելուն, պարտավոր է արթուն լինել, հանգիստ և գիպուկ կրակ վարել ողային հակառակորդի վրա, հիշելով, վոր դրանից է կախված մնացած բաղմաթիվ մարտիկների կյանքը և բոլոր վերերկրյա գործողութիւնների առաջադրված նպատակին հասնելը:

Տանկերի դեմ և զրահակիրների դեմ կռիվելու համար նախ և առաջ ծառայում են հատուկ հակատանկային ականային դաշտերը և մյուս արգելիչները. այլև գումարտակային, գնդային և դիվի-

զիական հրետանու թնդանոթները: Պետք է խնամքով դիտել տանկերի հայտնվելուն: Դիտողների արթուն հսկողութիւնից է կախված տանկերի հարձակման ժամանակին յետ-մղումը: Տանկերի հայտնվելու ժամանակ պետք է ծածկվել խրամատում կամ թաքստոցի յետևում (վատ է դիտողութիւնը տանկից) և կրակ վարել տանկերի յետևից ընթացող հետևակի վրա և տանկի դիտաճեղքերի վրա: Յեթե հակառակորդի հետևակը յետ է շարտված, ապա դժվար թե տանկերը հաջողութիւն ունենան. —նրանք կամ դերի կընկնեն, կամ ուժահար կլինեն հրետանու կողմից: Յերբ տանկը բոլորովին մոտենում է, այն ժամանակ պետք է տանկի թրթուների տակ նետել նշնակներ առաջուց պատրաստած կապոցներով 5—7 հատ:

Մրուտ ճահիճը, խիտ անտառը կամ հաստ կոճղերով կտրտած անտառը, ձորերը և դիք, կտրված ափերով հեղեղատները, առնրվազն 2 մետր խորութեամբ գետակները տանկին թույլ չեն տանցնելու: Գյուղերում, առանց չըջանցումների ճանապարհների վրա (կողքից ճահիճ է) կարելի չէ ճանապարհը ցանկապատել դերաններով, վայր ընկած ծառերով և այլն: Յերբ վոր տանկը կամ վորեւէ մեքենա կանգ կառնի և նրա խումբը (կոմանդան) դուրս կգա արգելքը հեռացնելու ճանապարհից, այն ժամանակ հանկարծակի կրակով պետք է վռնչացնել խմբին և դրավել մեքենան:

Տանկերի դեմ հարկավոր է կռիվել ավելի համարձակ և հիշել, վոր նույնիսկ անմիջական մոտիկութեան վրա կարելի չէ կռիվել տանկի դեմ: Անմիջապես քո կողքին լինելով, տանկը չի կարող հարվածել, վորովհետև նրա գնդացրերն ու թնդանոթները հրաձգում են վորոշ անկյունով, և տանկի կողքին կա վորոշ անհարվածելի տարածութիւն:

Յերբ հակառակորդը քիմիական միջոցներ է գործադրում, տազնապի համաձայն պետք է հազնել հակադաղը և շարունակել իր խնդրի կատարումը: Թ՛ն վարակված տեղեր ընկնելու ժամանակ, այդ տեղերը կարելի չէ անցնել միայն հրամատարի հրամանով դաղաթափումից հետո կամ քիմիական հետախույզների կամ հրամատարների ցույց տված տեղերով:»

ՅՈՒՐԱԲԱՆՅՅՈՒՐ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆ ՊԵՏԲ Ե ԻՄԱՆԱ ՍԱՐՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ինչպես մենք տեսնում ենք, ժամանակակից մարտում հաջողութիւնը կախված է բազմաթիվ պայմաններից: Հաջողութեան կարևոր պայմաններից մեկն է յուրաքանչյուր մարտիկի կողմից իր մարտական

վերինը ցրեց և մասամբ վոչնչացրեց հակառակորդին: Ինքն այդ ճակատամարտում վերավորվեց կրճքից:

... Դասակի հրամատար ընկ. Շուրիկովը, միշտ գտնվելով իր դասակի առջևում, գրոհի և դնացել ավելի քան յերեսուն անգամ: Սպիտակները սպանել են նրա յերկու ձին: Ժուրիկովը շարքից դուրս յեկավ միայն փորեց լուրջ կերպով վերավորվելուց հետո:

... Դասակի հրամատար ընկ. Կիմ-Յուզենն ընկավ Մանջուշեայի տակ առաջին մարտերում: Նա մարտից դուրս յեկավ ամենավերջինը: Հակառակորդին հետապնդելու ժամանակ նա ձեռքի նոնալներ եր նետում ըլինդաժների վրա, վորտեղ թագնվել է յին սպաները: Մահացու վերավորված, մի քանի ժամ մահից առաջ նա ասաց. «Թանդ նստեց սպիտակներին իմ մահը»:

... Մանջուշեայի տակ տեղի ունեցող մարտում սպանվեց զնդացըրային վաշտի հրամատար ընկ. Տաղովը: Նա ընկավ այն ժամանակ, յերբ սլաշտպանելով իր վաշտի ժամանակավոր նահանջը, համարյա կիս մոտեցել, հասել եր հակառակորդին: Բանդիտական նոնալը վերջ ավեց նրա կյանքին:

Կարելի՞ յե արդյոք համառոտ խոսքերով արտահայտել Հատուկ Կարմրադրոշավորի ամբողջ հերոսութունը, հրամատարների ամբողջ խիզախութունը: Ամբողջ պետկազմը միջադեպի որերին արդարացրեց ԲԳԿԻ հրամատարի պատվավոր կոչումը: Պետկազմից քչերը չեյին, վոր քաջերի մահով ընկան, շատերը վերքեր ստացան, բայց և վոչ մեկը վախկոտ դուրս չեկավ, չտատանվեց, իրեն թույլ չտվեց մարտական փորձությունների որերին յետ կանգնել մարտերը ղեկավարելու պատասխանատվությունից:

63-րդ յերկրային գնդի 8-րդ վաշտի մարտիկները հրձվանքով էյին պատմում իրենց հրամատարական կազմի գործողությունների մասին:

— Մենք կարծում էյինք, թե մարտի ժամանակ հրամատարները չեն զնա կարմիր բանակայինների առջևից: Ընդհակառակը դուրս յեկավ: Գումարտակի հրամատար ժուկովը բոլորից առաջ եր ընթանում, իսկ նրա յետևից վաշտերի ու դասակների հրամատարները: Իսկ մենք արդեն—բոլորի յետևում:

— Ձեր կարծիքով ինչպես է, այդ լա՞վ է թե վատ:

— Մեր կարծիքով վատ է: Ահա կողմ-կողմի գնում եր 9-րդ վաշտը: Շարքից հանեցին նրանց բոլոր հրամատարներին մնացին միայն կրքուներնրը: Յեվ յես մտածում էյի. ի՞նչ կլինի մեր դրությունը, յեթե գումարտակի հրամատար ժուկովին էլ, և հենց վաշտի հրամատարին էլ սպանեն: Հրամատարին պետք է խնայել:

Ուժգնորեն աճել և պետկազմի մարտական հեղինակությունը կարմիր բանակայինների մեջ: Հրամատարը միշտ առաջից է ընթացել և իր որինակով վարակել և կարմիր բանակայիններին:

Ինչպես տեսնում եք վերջին որինակից, կարմիր բանակայիններն իրենք առաջին մարտերի փորձով հասկացան, քե իրոք ինչպիսի դեր ուսեղ ունի մարտում հրամատարը:

Մարտիկները ՀԿՀԱ բանակի մարտական աշխատանքի փորձով հասկացան, վոր հրամատարը մարտի կազմակերպիչն ու ղեկավարն է, վոր վաշտի հրամատարը, ավագ հրամատարը, վորպես կանոն, ղեկավարում է մարտը հրամատարական կետից, վոր հրամատարի կորուստը խանգարում է մարտի կազմակերպումը, վոր հրամատարին պետք է խնայել:

Մարտիկը տեսավ, վոր քաղդեկը (քաղոզնականը) խոշոր չափով կարող է և պետք է անմիջապես լինի մարտիկների հետ, վոր նրա անձնական ազդեցությունը չափազանց ուժեղ կերպով լարում է մարտիկների ամբողջ ուժերը, աջակցում է մարտական խնդրի լուծմանը:

ՅԵՐԿԱԹԵ ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԳԿԻ ՄԱՐՏՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՔՆ Ե

ՅԵՐԿԱԹԵ ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՐԴԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՄԱՐՏՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՔՆ Ե: Առանց կարգապահության չի կարող լինել ամուր բանակ:

«Ով ամբողջությամբ ու անձնվիրությամբ չի ոգնում կարմիր բանակին.—ասում եր Լենինը,—ամբողջ ուժով չի պաշտպանում նրա կարգն ու կարգապահությունը, նա դավաճան է և մատնիչ»...

Մեր կարգապահության հիմքն են կազմում դասակարգային կարմիր բանակային մասսաների միաձուլությունն ու գիտակցությունը: Ստիտեղծ կարգապահությունը, կարմիր բանակայինը վնաս է հասցնում կարմիր բանակին, թուլացնում է նրան, վնաս է հասցնում բանվոր դասակարգի ու բոլոր աշխատավորների շահերին:

Ժամանակակից մարտը սլախանջում է յուրաքանչյուր մասնակցողից հատուկ վորոշակիություն, ֆշտապահություն, արագություն, գործադրությունների հավաճայնեցում և ժամանակին կատարում: Առանց դրան զորամասը հաղթել չի կարող: Մարտում պետի հրամանների, սահմանված պարտականությունների ու կարգի, նույնիսկ առանձին կարմիր բանակայինների կողմից չկատարումը կամ վոչ ճշտությամբ կատարումը կարող է զորամասին անհաջողության մատնել, տասնավոր ու հարյուրավոր մարդկանց կորստյան պատճառ դառնալ:

Սերտ դասակարգային համախմբվածութուն և յերկաթե հեղափոխական կարգապահութուն, — ահա սրանք են մարտիկի ու պետկազմի փոխհարաբերութեան հիմունքները Կարմիր բանակում: Կոմունիստներն ու կոմյեթիտականները պետք է կարգապահութեան որինակ ցույց տան:

Գասակարգային շահերի և խնդիրների ընդհանրութունը շարքային և պետկազմին դարձնում է Կարմիր բանակի շինարարութեան ակտիվ մասնակիցներ: Կարմիր բանակայինը պետք է լիակատար վստահութեամբ վերաբերվի ղեկի իր հրամատարը: Յուրաքանչյուր Կարմիր բանակային հաստատ պետք է իմանա, վոր իր պետի կարգապահութուններն ուղղված են մարտում հաղթանակ ձեռք բերելուն:

ՇԱՐՔԻՑ ԳՈՒՐՍ ՅԵՎԱԾ ԿՐԱՄԱՆԱՏԱՐԻ ՓՈԽԱՐԻՆՈՒՄԸ

Յուրաքանչյուր մարտիկ, յուրաքանչյուր հրամատար, ամեն մի բաղաշխատող պետք է այնպես դաստիարակված լինի, վորպեսզի հրամատարի, ավագ պետի շարքից դուրս գալու դեպքում պատրաստ լինի իր վրա վերցնելու նրա պարտականությունները, վորպեսզի բոլոր ուժերով ապահովի մարտի ղեկավարման անընդհատությունը և առաջադրած մարտական խնդրի կատարումը:

Դիմենք Հատուկ Հեռ- Արևելյան Կարմիրազորոջ բանակի հարուստ պրակտիկային.

...Սպանվել է ջոկի հրամատարը: Ինչպե՞ս առաջ շարժվել, ո՞ւր գնալ: Ո՞վ կառաջնորդի: Ի՞նչ անել: Շուտով խառնափնդոր կսկսվի: Պանշին մարտիկ-կոմունարը վնիռ է ընդունում՝ «ջոկ, լսիր իմ հրամանը. ի՛նձ հետևիր, դեպի գրոհ...»: Մարտի կողմից կրտսեր հրամատար դարձրած այդ շարքային մարտիկ-կոմունարի առաջին հրամանն էր: Ջոկը հաջողությամբ գրոհում է խրամատի վրա:

Ահա մի ուրիշ որինակ, վոր պատմել է 36-րդ հրաձգային ղեկի-ղեկայի կարմիր բանակային Ելիզարովը:

— Տաք կռիվ էր: Մեր վաշտը բոլորից առաջ էր գնում հարձակման: Վաշտի հրամատարը վագում էր առաջին շարքերում, մարտիկներին իր յետևից տանելով դեպի հակառակորդի բլինդաժը: Բայց ահա մեծ՞ տեսնում ենք, ինչպես ընկնում է մեր ֆաջարի հրամատարը: Մի վարկյան սառած մնացին մարտիկները — այժմ ով կառաջնորդի դեպի մարտ: Յե՛վ հանկարծ մի հնչեղ ձայն է լսվում՝ «Բողոքանովի վա՛շտ, լսիր իմ հրամանը»: Դասակի հրամատար Նեյգինն անցնելով շարքից դուրս յեկած հրամատարի տեղը, նույնկերպ, ինչպես նա, համարձակ ազարավ մարտիկներին իր յետևից: Կարմիր բանակայինները վոզի առան և ե՛լ ավելի բարձր ֆաջուրյամբ դեպի բանդիտական բները գնացին:

ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԽՄՐՈՒՄԸ ՀԱՄԿ (Բ) Կ ԲԶԻԶԻ ՇՈՒՐԸ

Լենինյան կուսակցութունը կորհրդային Միութեան պաշտպանութեան ղեկավարն է, կուրեկտիվ կազմակերպիչը և Կարմիր բանակի առաջնորդը:

Քսուդաֆաշիական պատերազմի ամենից ավելի սրված շրջանում կուսակցության կազմի 60 տոկոսը, այսինքն մոտ 300 հազար կոմունիստներ, կոմուն էյին կարմիր բանակի շարքերում. 50 հազար կոմունիստներ ընկան խորհուրդների իշխանության համար մղած պայքարի մակատնետում, ցուցաբերելով բացառիկ հերոսութեան որինակներ:

«Ճակատային կրակով մենք առանց կանգ առնելու ճնշում էյինք հակառակորդին, հաջողութեամբ առաջ շարժվելով դեպի Նիկոլայեվան: Թշնամին ողտվեց մեր անվտանգութունը: Անսպասելի կերպով թեյերը դուրս յեկան չեչենների յերկու դունդ: Շարքերում առաջացավ շփոթ, և ինչվոր մեկը ձայն տվեց՝ «Չեչենները, աղատվեցե՛ք»: Սկսվեց խուճապ, փախուստ, բոլորն իրար խառնվեցին:

Խուճապի չենթարկվեցին քաջարի, փորձված հրամատար-բայլ-չեկիները, չդիմեցին փախուստի մարտիկ-կոմունիստները: Հրամատարները մի խումբ կոմունիստներին և Դոնբասի բանվորներին հետ համառորեն յետ մղեցին յերկու դունդ չեչենների թրահարվածները: Կոմունարներին հերոսութունը կամաց-կամաց կանգնեցրեց փախուստը: Շարքերն սկսեցին մարտակարգ ընդունել: Փախուստը փոխարկվում է հարձակման:

Արյունը վա յեղածին մոտեցավ մարտիկների խումբը: Նրանցից մեկը հարցրեց — ընկեր, վո՞րտեղացի յես, մեռնո՞ւմ ես: Ծնողներին նամակ պետք է գրել:

- Յես բանվոր եմ, Դոնբասից:
 - Իսկ ո՞ւմ ոնցից ես.
 - Վոչ վոքից: Կոմունիստ եմ: Յե՛վ այդպես ել մեռավ...»: (Հարավային ճակատի մարտիկի հիշողութուններից):
- Կուսակցության կողմից մեր առաջ դրված մարտական խնդիրները լուծելու կարողութունը ԲԳԿԻ կոմունիստներն ու կոմյեթիտականներն ապացուցել են նաև Հեռավոր Արևելյան բանակի մարտերում: Այստեղ նրանք հանդես էյին գալիս վորպես մարտական վողեկորութեան կազմակերպիչներ, տանում էյին կարմիր բանակայիններին դեպի հաղթանակ, փորձութունների մեջ կոփված անձնական որինակով, պատրաստ ինքնագոհութեան:

Հեռ. Արևելյան բանակի ոպերացիաների ժամանակ, յերբ Ռձ գնդի գումարտակը հետապնդում էր ջախջախված հակառակորդին, կուսակցականներն ու կոմյեթիտականները գնում էյին առաջից: Յերբ մի տնացականներն ու կոմյեթիտականները գնում էյին առաջից: Յերբ մի տնացականներն ու կոմյեթիտականները գնում էյին առաջից: Յերբ մի տնացականներն ու կոմյեթիտականները գնում էյին առաջից:

կից սպիտակ չինացիները գնդակոծում ելին Ծ-րդ վաչտի կարմիր բանակայիններին, մարտիկներին մեջ առաջինն աչքի ընկավ Համկ(բ)Կ անդամ Նիկիտինը: Նախ և առաջ նա ձայն տվեց անակից կրակող հակառակորդին՝ անձնատուր լինել: Սակայն ձիգերը կնկնվեցին: Այդ ժամանակ սուղաց գեպի տնակը, նետեց այնտեղ նոսակ և այդպիսով դադարեցրեց գնդակոծը:

Մանջուրական ուղղության վրա սպիտակ չինացիներին յետ մղելու ժամանակ կուսակցության թեկնածու ընկ. Իվանովը մարտում համարյա հակառակորդի ձեռքից խլեց դասակի հրամատար վերափորված ընկ. Հոսովին. կուսակցության անդամ Գիլգարեվը, շրջապատված լինելով հակառակորդից, մենակ դուրս բերեց հաստոցավոր գնդացիները. կուսակցության թեկնածու Մոտալովը մոտ վազեց հակառակորդի բլինդատին 20 քայլ վրա, նետեց նոսակը և այդպիսով վերջնականապես հարկազրեց լեռնու այնտեղից ուղղված կրակին:

Բաղմաթիվ են պանծալի տրադեցիաներ ցուցաբերող կոմունիստների թիվը քաղաքացիական պատերազմի շրջանում, վորոնք միշտ առջևից են ընթացել, ամենալուսնավոր տեղում:

Մեր կուսակցությունը և մասնավորապես ԲԳԿԻ կուսակցականներստեղծությունները, շնորհիվ սոցիալիստական շինարարության ճիշտ լինելու, զծին և ԽՍՀՄ համար մղած մարտերում բանվոր դասակարգի գործին, իրենց անդուզական նվիրվածության, հակայական հեղինակութուն են ձեռք բերել անկուսակցական մասսաների աչքում: Այդ ապացուցում և նաև կուսակցականներստեղծության վիթխարի աճը մարտական ուղեբացիաների ժամանակաշրջանում: Այսպես որինակ՝ Հատուկ Հեռավոր-Արևելյան բանակի մարտական խմբերից մեկում կուսակցության շարքերն անցնող մարտիկների թիվը միայն մեկ մարտական ուղեբացիայի շրջանում հասավ մինչև 300 մարդու:

Մի գնդի կարմիր բանակային, բանվոր, մարտից առաջ հայտարարեց կուսակցականներստեղծյան քարտուղարին. «Լսիր, ընկեր, յես չեմ ուզում վորպես անկուսակցական մեռնել: Յեթե ինձ սպանեն, ինձ կուսակցական համարեք»: Մի ուրիշը նույն բանի մասին... ««կովից հետո յեթե կենդանի մնամ, քննեք իմ գիմումը»: Կարմիր բանակային Պորոնիկովը գիտե, վոր «կովին առանց զոհի չի լինում: Յեթե մեռնելու յեմ, ապա թող վորպես կոմունիստ մեռնեմ, և վոչ անկուսակցական»: Հեծգնդի կարմիր բանակայինը, վերջից մեռնելով, քաղցեկին խնդրում էր միայն մի բան—«հաղորդել իր ծննդավայրը, վոր նա մեռավ վորպես կոմունիստ...»:

ԽՍՀՄ պաշտպանության համար գալիք մարտերում, սոցիալիզմի համար մարտերում մեր հաղթանակները բոլոր մարտիկներին, նրանց

կրամատարների հետ միասին կկոփեն նրանց համախմբելով կոմունիստական կուսակցության շուրջը, իր գործառնի կուսակցականներստեղծյան շուրջը:

Մարտիկ-հարվածայինի և ակտիվիստի բոլոր խնդիրները մարտում նա ճշտորեն և հաջողությամբ կարող են լուծել այն պայմանով, յեթե նա իր բոլոր քայլերը, ամբողջ իր մարտական ու քաղաքական աշխատանքը կտանի կոմունիստական կուսակցության ղեկավարությամբ:

Ամեն մի մարտիկ պիտի ե մարտիկ-հարվածային, մարտական ակտիվիստ լինի: Համախմբվելով իր բջիջի շուրջը, ստուգելով իր նվիրվածութունն ու հեղափոխական կոփվածութունը Խորհրդային իշխանության համար մարտերում, նա պիտի ե ձգտի կոմունիստ դառնալ:

ՀԿՀԱ բանակի կարմիր բանակային Կուզրյայեվին իր դիմումի մեջ գրում էր. «Յես բանվոր եմ և կուսակցական աշխատանքից հեռու մնալ չեմ կարող: Անցյալում յես անկարգապահ էի: Իսկ սահման գալով յես դպացի խոշոր պատասխանատուութուն և ուղղվեցի»:

Կարմիր բանակային Կուզրյայեվը, ինչպես և մյուս շատ շատերը հաստատեցին այդ սպիտակ չինացիների դեմ մարտերում:

Իրենց հրամատարների կողմից ղեկավարվող, կոմունիստների անձնական օրինակով Համ Կ(բ)Կ շուրջը համախմբվող կարմիր բանակի մարտիկները պետք ե պատրաստ լինեն պայքարելու կոմունիզմի գործի համար, պատրաստ կյանքները զոհելու պրոլետարիատի դիկտատուրայի համար:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ ՅԵՎ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ

Կարմիր բանակը պրոլետարական դիկտատուրայի գինված ավանդարդն է: Կարմիր բանակն աշխատավորների միս ու արյունն է: Նա ամուր թեկերով կապված ե բանվորների և գյուղացիների շահերի ու կյանքի հետ: ԽՍՀՄ գինված ուժերը խորհրդային յերկրի գեղեցկութունն ու հպարտութունն են:

«Վոչ մի տեղ աշխարհում չկա այնպիսի հոգատար վերաբերմունք դեպի բանակը ժողովրդի կողմից, ինչպես մեզանում: Խեղանում սիրում են բանակին, հարգում են նրան, հոգ են տանում նրա մասին»:

Ընկ. Ստայինի այս խոսքերը, լիովին ապացուցված քաղաքացիական պատերազմով, հաստատվեցին նաև խաղաղ ուսուցման շրջանում:

Համ Կ(բ)Կ և խորհուրդների ղեկավարությամբ աճում ու սմբանում ե կարմիր բանակի կապը գործարանների, ֆարերկների և բոլոր աշխատողների հետ:

տավորների հետ: Այդ կապն աջակցում է մեր զորամասերի քաղաքական ու մարտական ուսուցման հաջողութուններին:

Կարմիր բանակի ու աշխատավորների միջև անխզելի կապը պայծառ կերպով արտահայտվեց Չին-Արևելյան Յերկաթ-գծի վրա կոնֆլիկտի ժամանակ: Ամբողջ յերկրի աշխատավորները հողացողությամբ և ուշադրությամբ էյին շրջապատել Հեռավոր-Արևելյան բանակին: Բաղմաթիվ բանվորական պատգամավորութուններ Մոսկվայից, Ռյազանից, Վլադիմիրից, Չիտայից, Կուզբասից և մյուս վայրերից այցելեցին ՀԿՀԱ բանակին: Գիշ չեր նաև պատգամավորությունների թիվն աշխատավոր գյուղացիներից:

Բանվորները զորամասերի կյանքի, ուսուցման ու մարտական աշխատանքի հարցերին մոտենում էյին, վորպես իրենց հարցերին: Առանձնապես հասկանալի յեր Հեռ-Արևելյան բանակի մարտիկներին 42 մարզուց բաղկացած Լենինգրադի բանվորների ու բանվորուհիների այցելությունը, վորոնք խոշոր քաղաքական աշխատանք տարան զորամասերի մեջ: Լենինգրադցիները նախաձեռնողներ հանդիսացան Հեռավոր-Արևելյան բանակին Կարմիր դրոշի չքանչանով պարզեատրելու գործում: Այս բոլորը պահում էյին մարտական բարձր տրամադրություն ՀԿՀԱ բանակի զորամասերում:

«Ձեր արթուն պահպանությամբ մենք կատարում ենք մեր յերկրի ինդուստրացման հնգամյա պլանը, հաղթահարելով մեր շինարարության զգալարությունները, համառորեն և հաստատակամությամբ կատարում ենք արտադրական պլանը», —ասում էյին ամբողջ յերկրի պրոլետարները Հեռավոր-Արևելյան բանակի մարտիկներին:

«Արթուն կերպով պահպանեցեք սահմանները, իսկ մենք կկառուցենք սոցիալիստական գյուղ» — այսպես եր խորհատեսություններից, կոլտնտեսություններից ու գյուղի չքավոր-միջակային մասսաներից ստացված բոլոր նակագների, դիմումների ու նամակների բովանդակությունը:

Սպիտակ-չինական մի հարձակման ժամանակ հերոսական մահով ընկավ կարմիր բանակային զնդացրորդ ընկ. Գրիգորևիլը, Նովոսիբիրյան մարզի գյուղացի: Այդ մասին իմացան նրա համագյուղացիները թերթերից: Ժողովում նրանք վորոչեցին ինդրել հրամատարությանը վորպեսդի Գրիգորևիլի զնդացիները հանձնեն նրա համագյուղացի կարմիր բանակային Նիկիտ Ստարոստինին: Իսկ նրանք նամակ գրեցին նրան այդ մասին, վորն այսպես եր վերջանում.

— «Դու, Նիկիտա, չխայտառակես մեզ, արդարացրու մեր վատահությունը»:

Մանջուրիայի տակ մի կովից հետո աջ ձեռքից վիրավոր կարմիր

բանակայինը ինդրեց ընկերոջն աջ գրպանից հանել նամակը և կարդալ նրա համար: Այդ նամակում հայրը գրում եր.

— «Թանգադին Կոլյա! Յեթե դու հրացանդ ձեռքիդ դեպի մարտ գնալու լինես, ապա գնա առանց վախի: Իմ հրամանն է քեզ—պաշտպանիր Միությունը: Յեթե պետք է—մեռիր, բայց մեռիր վորպես ազնիվ մարտիկ, առանց հրացանը ձեռքից թողնելու: Հիշի՛ր, վոր քո պապը ճորտ է յեղել և ստանում եր որական է կոպեկ ոտձիկ»:

ՃԱԿԱՏԻ ԿԱՊԸ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ

Թիկունքի ու ճակատամերձ շերտի աշխատավորների ու ճակատի միջև կապի նշանակությունն առանձնապես մեծ է ապագա պատերազմում: Ճակատի անընդհատ, անդադրում սնումը մարդկային համալրումներով, զենքով, պարենով, հանդերձանքով և այլն—թիկունքի, ամբողջ յերկրի աշխատավորների կենսական ինդրին է:

Դրա հետ միասին հարձակման ողա-քիմիական միջոցների աճումը, ժամանակակից բանակների մոտորիզացիան և մեխանիզացիան մարտական գործողության մեջ են քաշում բնակչության հսկայական մասսաներին: Այդ նախ և առաջ վերաբերում է սահմանամերձ շերտի—անմիջապես պատերազմական գործողություններով բռնված ռայոնների բնակչությանը: Պատերազմական գործողությունների շերտում գտնվելով, աշխատավորները յեթեակա յեն դանազան վատնողների: Դրա հետ միասին նրանց վրա յե դրվում Կարմիր բանակի զորամասերին անմիջական ուղնություն ցույց տալու մի շարք կարևոր պարտականություններ, ինչպես մարտական ինդրիներ կատարելու ժամանակ (սայապաններ, առաջնորդ լինել, խրամատային աշխատանքներ և այլն), այնպես և թիկունքի ամրացնելու և պահպանելու նկատմամբ (հակաողային դիտողություն, կապի լարերի, կամուրջների, ճանապարհների և այլն պահպանություն և այլն): Հատկապես սահմանամերձ շերտում ամենից ավելի յակտիվ է լինում դասակարգային թշնամին, վորն իր հույսը դնում է թշնամական բանակի կողմից իրեն «իջկելու» վրա, վորին նա ուզում է: Այստեղ շատ ավելի անխզելի և միաժամանակ վտանգալից է կապը դասակարգային թշնամու ու հակառակորդի միջև, նրա աղետների, այն էլ յրտեսների ու սպիտակ-բանդիտների հետ: Վորքան մոտ ճակատին, այնչտեսների ու սպիտակ-բանդիտների հետ: Վորքան մոտ ճակատին, այնչտեսների—դասակարգային թշնամիների կողմից տարածվող սուտը իՍՀՄ-ի, Կարմիր բանակի մասին:

Այսպիսով՝ ճակատամերձ շերտում հատկապես սերտ կերպով են հյուսվում վոր միայն ընդհանուր-դասակարգային, այլև Կարմիր բա-

նակի ու աշխատավոր բնակչութեան անմիջական ամենօրյա շահերը: Այստեղ կարմիր բանակն ու աշխատավոր բնակչութեանը կարիք ունենալու փոխադարձ ոգնութեան:

Յուրաքանչյուր կարմիր բանակային, յուրաքանչյուր մարտիկ, վոր ձախառնում է գտնվում, կարող է և պետք է այդ կապի ու բնակչութեան հետ փոխ գործողութեան անմիջական մասնակցին ու կաղմակերպչը լինի՝ իրենց պետերի և կոմունիստական բջիջների ղեկավարութեամբ: Տեսնենք թե ինչո՞ւմ պետք է արտահայտվի այդ կոնկրետ ձևով:

ԿԵՂԱՓՈՒՆԱԿԱՆ ԿՈՓՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՈՐԻՆԱԿ ՏԱԼ

Չորամասի ու կարմիր բանակայինի վարք ու բարքով դատում են ամբողջ կարմիր բանակի մասին: Յուրաքանչյուր մարտիկ պետք է իր անձնական վարքով, բնակչութեան հետ ունեցած իր փոխհարաբերութեամբ ցույց տա կարմիր բանակի, ԽՍՀՄ-ի ղինված հենարանի, կապիտալիզմի լծից աշխատավորների ազատարարի հեղափոխական դեմքը: Հարբեցողութեան, չվայրուցեան, մոլուցեան և այլն ամենափոքր արտահայտութեանն անգամ մեծագույն հանցագործութեան է զորամասի ու ամբողջ կարմիր բանակի հանդեպ:

Բնակավայրերով անցնելիս, բնակչութեան շրջանում բնակարաններում տեղավորվելով, բնակելի կամ տնտեսական շենքերում, անհրաժեշտ է հայտարարել յեղրայրական վերաբերմունք դեպի ընտանիքի անդամները և նրանց տնտեսությունը՝ ինչպես կոլեկտիվ, այնպես էլ դեպի մենատնտեսի տնտեսությունը: Կարմիր բանակայինը հեղափոխական արինակության և կարգի պահպանման որինակ պետք է տա: Կարմիր բանակի գործամտերին ոգնութեան ցույց տալու համար պարհակութեան կատարումն ապահովելով բնակչութեան կողմից, պետք է դրա հետ միասին խուսափել ավելորդ դժվարութեաններ պատճառելուց: Ամեն կերպ պետք է խուսափել ցանքերը փչացնելուց, դաշտերը, սոցարակները և այլն արտերուց, փչացնելուց, այնտեղ, վորտեղ այդ մարտական խնդրի կատարումից առաջ չի գալիս: Մարտիկը, տեղական պարտեզի խնձորները և այլ թակղոված, բիծ է թողնում ամբողջ զորամասի վրա: Յեկս առավել անխույստարելի յե ինքնակամ ոգովել տնտեսական կամ ընտանեկան գործածելի ինչպիսի իրերից էլ ուզում է լինի, ում էլ նրանք պատկանելիս լինեն: Հեղափոխական պատիժ կհասնի յուրաքանչյուր հիմնահարկի (մարադյորին):

Կարմիր բանակի մարտիկը բնակչութեան աչքում պետք է դասակարգային գիտակցականութեան, քաղաքական ակտիվութեան և հեղափոխական կարգապահութեան որինակ հանդիսանա:

ՔԱՂԱՓՈՒՆ ԱՐԽԱՏԱՆԻ ՏԱՆԵԼ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Պատերազմի նպատակների խմանալը, կարմիր բանակի խնդիրների, շահերի ըմբռնումը, վորոնց համար նա պայքարում է, — արանք աշխատավոր մասսաների ջանքերը լարելու կարևորագույն պայմաններ են յերկրի պաշտպանութեանն ապահովելու ու կարմիր բանակին անմիջական ոգնութեան ցույց տալու համար: Ամեն մի բանվորի ու գյուղացու պետք է բացատրել, թե ինչ կապ գոյութեան ունի նրա խնդիրների և շահերի միջև արտադրութեան մեջ, գյուղատնտեսութեան մեջ և կարմիր բանակի պայքարի միջև, ավյալ սայնում կոպող գործատերի մարտական գործողութեան միջև:

Նրա համար անհրաժեշտ է բացատրել նրանց համամիութենական կոմունիստական կուսակցութեան զլխավոր դիժը, խորհրդային իշխանութեան քաղաքականութեանը, ԽՍՀՄ միջազգային դրութեանը: Պետք է կոնկրետ որինակներով անշխատավորների մեջ հավատ ներշնչել կարմիր բանակի ուժի ու տեխնիկայի մասին: Յուրաքանչյուր աշխատավոր պետք է խմանա, թե ով է պատերազմի իսկական մեղավորը, ովքեր են մեր դասակարգային թշնամիները: Աշխատավորները պետք է խմանան մեղ հետպատերազմող յերկրների կառավարութեանների և նրանց սպիտակզվարդիական ու սոցիալ-ֆաշիստական լակեյների հակահեղափոխական քաղաքականութեանը:

Սահմանամերձ ուսյոններում մենք հաճախ կհանդիպենք դանաղան սողութեաններին: Այստեղ առանձնապես կարևոր է բացատրել Խորհրդային իշխանութեան ազգային քաղաքականութեանը և պատմել հակառակորդների յերկրներում ազգային ճնշման մասին: Ընդվորում յուրաքանչյուր մարտիկ ինքը պետք է մեր ազգային քաղաքականութեան դասակարգային ըմբռնման որինակ ծառայի: Դասակարգային թշնամին հիփորձի ազգային յերկրառակութեան սերմանել. պետք է մերկացնել նրան և արմատից կտրել այդ փորձերը: Անհրաժեշտ է ուսումնասիրել տեղական բնակչութեան կուլտուրական և կենցաղային առանձնահատկութեաններն ու սովորութեանը: Թնթուլլատրելի յե արհամարհանքի կուլտուրային նշույլն անգամ դեպի նույնիսկ ամենից ավելի նախապաշարումներով հետամնաց աշխատավորները: Այդ պահանջը վերաբերում է նաև հակահերոնական պրոպագանդին: Պետք է պայքար մղել կրոնական թմբաղեղի և տերտերների ազդեցութեան դեմ, բայց այնպես, վորպեսզի «չչմեցնել» առանց ապացույցների և չվերավորել բնակչութեան կրոնական դժգոհումները: Այդ ուղղութեամբ հարկավոր է համբերատար բացատրական աշխատանք: Այդ բանը պահանջում է առանձնապես խնամքոտ, նախնական ինքնապատրաստում և անընդհատ աջակցութեան ղեկի և պետերի կապի կոպից:

Յուրաքանչյուր մարտիկ պատրաստ պետք է լինի մերկացնելու Թոր-
հրդային իշխանության ու Կարմիր բանակի մասին ստերը, վոր հակա-
ուսկորդներն ազենտները և մեր դասակարգային թշնամիները փորձում
են տարածել: Պետք է ժամանակին բացատրել նրանց կողմից տարվող
ազիտացիայի խարեբայութունը, կանխել նրանց պրովակացիոն լուրե-
րը, վորոնց նպատակն է խուճապ առաջ բերել, թուլացնել աշխատավոր-
ների հավատը դեպի Կարմիր բանակի հզորութունն ու դեպի իրենց ու-
ժերը: Յուրաքանչյուր բանվոր և դյուղացի պետք է պատրաստ լինի
հակահարված տալու դասակարգային թշնամուն, հակաուսկորդի ա-
զենտին, վորոնք փորձում են, մանավանդ պատերազմի սկզբին, մորե-
լիզացիայի մոմենտին, առաջ բերել բոլոր ապրանքները գնելու, փոխա-
ուսկյան ամսերը վաճառելու խուճապային արամաբերութուններ, վոր-
ձում են դժվարութուններ ստեղծել ժողովրդական անտեսության մեջ
և այդպիսով ուժեղացնել բնակչության դժվարութունները:

* Դասակարգային թշնամին խորամանկ է: Հակաուսկորդի ազենտները
կղերձեն վարպետներն: Պետք է չմոռանալ, վոր հաճախ դայլը գառան մոր-
թով կլինի: Պետք է կարողանալ բաց անել աշխատավորների առաջ փըս-
փսացողներին, յեկեղեցականներին, դյուղացու «բարեկամի» դիմակի տակ
թաղնվողներին իսկական դեմքը:

Կարևոր է ուսումնասիրել Կարմիր բանակի թշնամիների աշխատան-
քի յեզանակներն ու մեթոդները: Այդ պատճառով, այն ամենը, ինչ խոս-
վում է դասակարգային թշնամու աշխատանքի մասին (ձգած թուղցիկ-
ներ, լսած խոսակցութուն և այլն) պետք է ծածկարար դիտել և հայտ-
նել իր քաղցեկին, հրամատարին:

Յուրաքանչյուր մարտիկ ՊԲՎ, բանակին կից նրա Հատուկ բաժին-
ների ողնականը պետք է լինի հակաուսկորդի լրտեսներին, վնասարարնե-
րին և մյուս ազենտներին հայտաբերելու գործում: Անհրաժեշտ է այդ
բանի մեջ ներգրավել ամբողջ աշխատավոր բնակչությանը:

Հատուկ ուշադրութուն պետք է դարձնել ռազմական գաղտնիքի և
հակառակորդի լրտեսության դեմ պայքարի խստագույն պահպանման
անհրաժեշտության մասին բացատրության վրա:

Իր այդ դերի համար Կարմիր բանակի մարտիկը պետք է պատրաստ-
վի ամեն սր դրբերի, հուշագրերի, գրույցների միջոցով, վոր կազմա-
կերպում է բջիջը, անց են կացնում քաղաշխատողներն ու հրամատար-
ները: Նրանց հետ նույնպես հարկավոր է հաճախակի խորհրդակցու-
թյուն ունենալ բնակչության մեջ խնդիրներին, աշխատանքի յեզանակնե-
րի ու մեթոդներին վերաբերյալ: Յեթե չդիտես ինչպես պատասխանե-
րով հարցին, ուղղակի ասա, վոր ինքդ չդիտես, և ցույց տուր թե
ուժ պետք է դիմել բացատրություն ստանալու համար: Սակայն միշտ

անհրաժեշտ է իմանա լայն բողոքն, ինչ քեզ համար անհայտ է ու անհաս-
կանալի՝ քաղաշխատողի, հրամատարի, բջիջի և ազիտ-սայակի միջո-
ցով այնպես, վոր կոփվես հետադայի համար:

ՎԼՍԱՎՈՐՆ ԱՅՆ Ե, ԹԵ ԻՆՉՊԵՍ ՈԳՆԵԼ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻՆ

Ամեն բանակ, վորքան էլ նա տեխնիկայես դինված ու ամեն բանով
հայթայթված լինի, այսպես թե այնպես պատերազմի ժամանակ կարելի
է զգուշ բնակչության կողմից լայն անմիջական աջակցության: Այդ
բանի վրա Կարմիր բանակն ամենից շատ կարող է հույս դնել, քանի վոր
նա սերտորեն կապված է աշխատավորների լայն մասսաների հետ: Բազ-
մապիսի յե այդ աջակցությունը: Թվենք հավանական դեպքերն ու այդ
աջակցության բնույթը:

— Չորքերի հարմար ձևով բնակարաններում տեղավորելիս, հետևա-
բար հանդատանալու մեծ կամ փոքր չափով հնարավորությունը, շատ
դեպքերում կախված է այն բնակչութունից, վորի մեջ տեղավորված
են զորքերը:

— Շատ հաճախ հարկավոր է լինում դիմել բնակչության սայլերի
ողնությանը՝ զորքերն արագ տեղափոխելու համար և դիտավորայես
մթերք և հայթայթման այլ տեսակներ տեղափոխելու համար: Նայած
վորքան արագորեն կհավաքվեն սայլերը և վորքան ճշտապահությամբ
և բարեխղճությամբ կկատարեն սայլապանները տեղական բնակչություն-
նի իրենց պարտականությունները—դրանից շատ անդամ կախված կլի-
նից իրենց պարտականությունները—դրանից շատ անդամ կախված կլի-
նի թե արդյոք ժամանակին կտեղափոխվեն մարդկանց ոժանդակները
և արդյոք ժամանակին կկերակրվեն պատերազմող զորքերը թե վոչ:
Այստեղ բնակչությունն անմիջապես կնպաստի մարտի հաջողությանը:

— Հաճախ զորքերը կարելի է կզգան բնակչության կողմից բանվորա-
կան ուժի ոգնության, վոր հարկավոր կլինի թիկունքում ամբուլթյուն-
ներ կառուցելու համար, իսկ յերբեմն էլ առաջավոր գծում լարափակցու-
նե կառուցելու կամ վոչնչացնելու համար: Վորքան բարեխղճորեն և
արագ կկատարվի այդ աշխատանքը, այնքան ավելի մեր զորքերը խոշոր
հաջողություններ կունենան:

— Չի վերացվի տեղական միջոցներից զորքերի համար պարեն ու
խար պատրաստելու հնարավորությունը, յերբ յերկրի ներսից կրել բե-
րելը վորեն պատճառով կզժվարանա: Այդ բանին ամենից արագ և անար-
դել պետք է ոգնության հասնի ինքն աշխատավոր բնակչությունը:

— Հսկայական է փոստ-հեռագրական գծերի նշանակությունը բա-
նակի համար: Այդ գծերի պահպանումը հակաուսկորդի ազենտներից և
վնասարարներից իրեն, բանակի ուժերով դժվար է գծերի բնարձակու-

թյան շնորհիվ՝ մեծ սարսուռներով լի լինելու փրակ : Եստ ավելի հեշտ ե լուծ-
վում այդ խնդրին աշխատավոր բնակչուց թյան մասնակցութեամբ :

— Նույնը ե ճանապարհների ու կամուրջների նկատմամբ : Այստեղ
աշխատավորներն իրենք անմիջապէս շահագործված են նրանց լիակա-
տար անվնասութեան համար : — քանզի կամուրջը, քարուքանդ ճանա-
պարհը խանդարում են տնտեսական ու քաղաքական կյանքը :

— Նշանավոր շափով ոգնութուն կարող ե ցույց տալ տեղական
բնակչութունը ոգաքիմիական դիտողութեան գործում , Պաշտ-Ավիստի-
մի բլիջներն միջոցով , ակտիվիստ բանվորներն ու կոլտնտեսականներն
անձնական մասնակցութեամբ ոգային դիտողութեան պատերում : Այդ
հարաւորութուն կտա լավագույն կերպով կազմակերպել թե՛ գործերն ,
թե՛ բնակչութեան հակաօգային քիմիական պաշտպանութունը :

— Քաղաքացիական պատերազմը շատ դեպքեր դիտե , յերբ գործերը
կարիք եյին դրում առաջնորդների (վարպետների) անձանութ , ընչ անցա-
նելի տեղերի համար : Պերեկոպչան գրոհների ժամանակ 15-րդ կարմիր
գիմիային (այժմ Սիվաչան) շուրջային գորսայուններն առաջ եյին
չարժվում կարմիր բանակին դատակարգայնորեն նվիրված տեղական աշ-
խատավորներն ինչ վերջրած առաջնորդների ոգնութեամբ : Այդ նշանավոր
շափով արագացնում եր գործատեքի առաջընթացը : Ապագա պատե-
րագում նույնպէս գործերը կարիք կղզան առաջնորդների (վարպետների) ,
վորանք լավ դիտեն ուսումը , ե՛ թարգմանների , վորոնք դիտեն տեղական
յեզուն :

Այնպէս , վորտեղ աշխատավորների քաղաքական ու ոգնական ակ-
տիվութունն անհրաժեշտ բարձրութեան վրա յե դրված , տեղական
բնակչութունը կարող ե ե պետք ե ծառայութեան մատուցել դոր-
քերն տեղանքի հետախուզութեան ժամանակ ե նույնիսկ հակառակոր-
դին հետախուզելիս :

— Այստեղ պետք ե հիշատակել վերեում շոչափած ուղղական
զաղտնիքի պահպանման խնդրի մասին , վորովհետեւ բնակչութունը հա-
ճախ գործերի մասին տեղեկութեաններն մերկացման ամենավտանգավոր
աղբյուրն ե հանդիսանում :

— Միսն առանց վտակոր չի լինում : Առանձին դատալիքներ կլինեն
նաե կարմիր բանակում : Բնակչութունը պետք ե ոգնի բանակին անխնա
պայքար մղելու դատալիքային դեմ—հեղափոխութեան դավաճանների ,
իր գործատի մատնիչների դեմ : Աշխատավոր բնակչութունը պետք ե
պայքարի դատալիքների դեմ , նրանց հանձնի հեղափոխական իշխանու-
թեան ձեռքը :

Բնակչութեան կողմից այս ե այստեղ չքվարկած մյուս ոգնութեան
կազմակերպման ժամանակ անհրաժեշտ ե խստորեն պահպանել դատա-
կարգային մոտեցումը : Այն ծանրութեանները , վորոնք ամբողջութեամբ

կամ առաջելու կարող են ընկնել կուլակութեան վրա , չպետք ե վնաս-
սեն խորհրդատեութեաններն , կոլտնտեսութեաններն ե աշխատավոր
գյուղացի—մենատնտեսների շահերն : Այդ վերաբերում ե սայլերով ոգ-
նելուն , մթերութեանն ե այլն : Ընդհակառակը , թվարկած խնդիրներից
շատերը չեն կարող ե չպետք ե արվին դատակարգայնորեն անհարգատ
տարրերի վրա : Կտպի գծերը , կամուրջները ե այլն հաճախ հարկ ե լի-
նում պահպանել հենց կուլակութունից , ուր մնաց նրան հանձնել նրանց
պահպանութունը : Խափանման դուստները (դոստները) պետք ե խստորեն
թաղցնել հակառակորդից : Այդ պատճառով , վորպէս կանոն , չի կարելի
այդ աշխատանքը հանձնել նրանց , ավեր թշնամու կողմն են : Նույնը
վերաբերում ե նաե ոգա—քիմիական դիտողութեանը : Սակայն այդ բոլոր
դեպքերում աշխատավորների ոգնութունը պետք ե արտահայտի նրա-
նում , վորպէսզի նրանք մի դեպքում (սայլեր , մթերութեանն ե այլն) ոգ-
նեն հայտարարելու անաշխատ տարրերն միջոցները (ռեօտւրները) ե
ամենից ավելի անվնաս բաշխելու ծանրութեաններն աշխատավորների
վրա , ե մյուս դեպքում (կտպի , կամուրջների ե այլն պահպանութեան)
պետք ե ոգնեն անվնաս գարձներու դատակարգային թշնամուն (անվնաս-
ութեան համար անաշխատ տարրերն խմբակային կամ անձնական պա-
տասխանատութեան կազմակերպում , պատանդներ ե այլն) : Այս ամբողջ
աշխատանքում պետք ե հենվել խորհուրդների , գործարանների , խորհ-
տնտեսութեաններն ու կոլտնտեսութեաններն , կուրջիջներն վրա :

Պատրաստելով աշխատավորներին կարմիր բանակի մաքսիմալ ոգ-
նութուն ցույց տալու համար , միաժամանակ անհրաժեշտ ե կոչ անել
հակադրածելու այդ նույն տեսակետից հակառակորդի գործատեքին :
Այն ամենը , ինչ ոգնում ե հակառակորդին , հարված ե կարմիր բանա-
կին : Անհրաժեշտ ե բացատրել աշխատավորներին վոչ միայն այն , թե
ինչպէս պետք ե ոգնել մեզ , այլ ե այն , թե ինչպէս վնասել հակառակոր-
դին . ինչպէս որինակ՝ խաբել հակառակորդի հետախուզութեանը , նրա
հարցերն սխալ պատասխան տալ ե այլն :

ՈԳՆԻՐ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻՆ

Մենք արդեն իմացանք , թե վորքան շատ հոգանք կարմիր բանակի
մասին ընկնում են սահմանամերձ շրջանի աշխատավորների վրա : Նրանք
քիչ դժվարութեաններ չեն ունենա կազմած հակաօգային ե քիմիական
պաշտպանութեան կազմակերպման հետ , կարմիր բանակայինների ընտա-
նիքներն սղելու հետ : Խորհրդային տնտեսութեան ե կուլտուրական
չինարարութեան խնդիրները սահմանամերձ շրջանում վոչ միայն չեն
նվազում , այլ բնդհակառակը , ե՛լ ավելի խոչոր նշանակութուն են ստա-
նում հակառակ խնդիրների առնչութեամբ : Մինչդեռ քիչ ուժեր չեն գնում

Կարմիր բանակ կուսակցական ու խորհրդային ապարատից, գործարան-ներեց ու ֆաբրիկներից, խորհանտեսութուններից ու կոլտնտեսու-թյուններից: Սրանք բոլորը կարիք կզգան ողնության: Նրանց կողմի թիկունքը: Սակայն Կարմիր բանակի զորամասերը նույնպես կարող են նրանց վորոչ ողնություն ցույց տալ:

Ահա քաղաքացիական պատերազմի բազմաթիվ որինակներից մեկը, վորը ցույց է տալիս թե ինչպես բանակն ողնում է բնակչությանը.

«Ձկար վոչ մի գյուղ, գործարան, ագարակ, ավան, վերտեղ մեր դիվիզիայի կուսակցականները չքողնեյին անհամար կուլտու-րական ու քաղաքական նվաճումների հետքեր: Կարմիր բանակա-յիններն ու հրամատարները կազմակերպեցին հարյուրավոր գյու-ղական խորհուրդներ, հեղկոմներ, խրնիք-ընթերցարաններ, դպրոցներ և գրադարաններ, քուն ու հանգիստ չունենալով» (Քա-ղաքացիական պատերազմին մասնակցողի հիշողություններից):

Քաղաքացիական պատերազմի և Հատուկ Արևելյան Կարմրազորչ բանակի պայքարի փորձն արդեն հուշում է, թե ինչպիսին պետք է լինի այդ ողնությունը:

— Ողնություն կազմակերպելու համար բնակչության և տնտեսու-թյունների հակառակյին պաշտպանությունը:

— Իժչկական և անասնաբուժական ողնություն մարդկանց ու տնա-յին կենդանիների համաճարակ (մասսայական) հիվանդությունները դեպքում զորամասերի տեղավորված ուսյունում:

— Տնտեսական ողնություն իշխանության տեղական մարմիններին (խորհուրդներին, գործկոմներին, հեղկոմներին), խորհանտեսություն-ներին ու կոլտնտեսություններին, ցանքի, բերքահավաքի, մթերման և այլ գյուղատնտեսական կամպանիաների ժամանակ: Այս ողնությունը կարող է տարբեր լինել՝ կազմակերպչական, պրոպագանդիստական, բանվորական ուժով, արանսպորտով, գույքի վերանորոգումով և կա-ռուցումներով: Այստեղ առանձնապես շատ բան կարող են անել տեխնի-կական զորքերը:

— Տնտեսական ողնություն աշխատավորների ընտանիքներին (ինչ-պես կոլտնտեսականներին, այնպես և մենատնտեսներին), վորոնք ճա-կատում են գտնվում:

— Քաղաքական-կուլտուրական ողնություն—լուսաբանել խորհրդ-րային իշխանության և կուսակցության քաղաքականությունը, դասա-կարգային թշնամու դեմ պայքարի խնդիրները, խմբակների, գրադա-րանների, կինոյի, ռադիոյի, պատի թերթի կազմակերպումը, թուղցիկ-ներ, պլակատներ, թերթեր և այլն տարածումը:

Պարագան ինքը ցույց կառ տակավին շատ բան, թե ինչով կարելի յե և հարկավոր է ողնել ախտավորներին Կարմիր բանակի միջոցներով:

Ասկայն մի բան պարզ է, վոր այդ ողնությունը վոչ մի դեպքում չպետք է վնաս հասցնի գորամասերի և մարտիկների առանձին խմբերի մարտա-կան պատրաստությանը: Որինակ՝ մարտական պարագայում չի կարելի առանց հատուկ, ծայրահեղ կարիքի աշխատանքից կտրել մարդկանց, ճիերին, ավտոմոբիլը, տրակտորը: Առհասարակ յերբեք չպետք է հուշս դնել գորամասերի այնպիսի ողնության վրա, վոր կարող է յերկար ժա-մանակով կլանել նրանց ուժերն ու միջոցները, քեկուզ այդ գորամասն օժանդակում էլ լինի: *Չորամասերի համար կանոն պետք է լինի վոչ թե բոլորն անել իրենց ուժերով ու միջոցներով, այլ անձնական որինակով ծավալել տեղական նախաձեռնությունն ու ինքնադործունեյությունը:* Պետք է իրենից հետո թողնել կազմակերպված, քաղաքական «հետք», վորպեսզի Կարմիր բանակի զորամասերի հեռանալուց հետո սկսված աշխատանքը չընդհատվի: Հատկապես այդ պատճառով կարևոր է ող-նել ամբողջությու տեղական խորհրդային, կուսակցական և հասարակական կազմակերպությունների և աշխատողների հեղինակությունն ու փորձը: Նրանց պետք է փոխանցել պրոլետարական քաղաքների, առաջավոր խորհանտեսությունների ու կոլտնտեսությունների, իրեն Կարմիր բանա-կի փորձը: Վերևում բոլոր թվածները պետք է կատարել տեղական կազ-մակերպությունների միջոցով և նրանց անմիջական մասնակցությամբ:

Այդ աշխատանքը բացառապես կամավոր է, բայց առավել ևս կարևոր է հաջողության համար, վորպեսզի յուրաքանչյուր մարտիկ ըմբռնի այդ աշխատանքի նշանակությունը: Մարտիկ-ակտիվիստը պետք է ողնի, վոր իր ընկերն այդ գլխակցի:

ՓՈԽՂԱՎԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀԱՎԱՌԱՎՈՐԴԻՑ ՄԱԲՐԱՄ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ

«Կարմիր բանակը ժողովուրդների յեղբայրության բանակն է, անշված ժողովուրդների ազատագրման բանակ է... Նա հեղա-փախության բանակ է, բոլոր յերկրների բանվորների բանակն է» (Ստալին):

Մեր դեմ պատերազմի մեղավորները կլինեն վոչ քե մեզ հետ պատե-րագմու յերկրների աշխատավորները, այլ այդ յերկրներում տիրող կա-պիտալիստների ու կալվածատերերի դասակարգը, նրանց իմպերիալիս-տական կառավարությունը: Այդ յերկրներում ապրում են մեր դասա-կարգային յեղբայրները—բանվորներն ու գյուղացիները: Սոցիալիզմի պաշտպանության համար կարմիր բանակի մղած պայքարը պայքար է նույնպես մեզ հետ պատերազմող յերկրների աշխատավորների ազատա-գրման համար: Մեր հաղթանակը այդ յերկրների աշխատավորների հաղ-թանակը կլինի:

Քաղաքացիական պատերազմի շրջանում Կարմիր բանակի շարքերում պրոլետարական դիկտատուրայի համար արյուն թափեցին նաև լեհական, գերմանական, չեխո-սլովակական, չինական և մյուս բանվորներն ու գյուղացիները, վորոնց թիվը քիչ չէր:

Հատուկ Կարմիր շարքերում հետազոտողները—Արևելյան բանակի մարտիկները վոլգերիվում էյին, յերբ իրենց մոտ էյին գալիս ինտերնացիոնալ պատգամավորութուններ—Արևմուտքի ու Արևելքի տասնավոր յերկրների բանվորներն ու գյուղացիներն ներկայացուցիչները:

Սոսնուրդներն յերկիրը պաշտպանել—նշանակում է նախ և առաջ ջանքատեղ թշնամու կենդանի ուժը, քանդել նրա պատերազմ վարելու քաղաքական ու տնտեսական աղբյուրները: Իսկ այդ նշանակում է, վոր Կարմիր բանակը չպետք է ընդհարման սպասի անպայման մեր տերիտորիայի վրա: Նա կձգտի կանխել հակառակորդի հարվածները: Նրան կործանիչ հարվածներ հասցնելով, անհրաժեշտ կլինի փնտռել ամենից ավելի խոցելի տեղերը, շոշափելով թիկունքներն ու ոտանդակները: Դրա համար հարկ է լինում հետապնդելու հակառակորդին դեպի նրա յերկիր խորքը, հակառակորդին հասցրած առանձին հարվածները լիակատար քայքայման վերածելու համար: Այդպիսով Կարմիր բանակի զորամասերը սերտ շփման մեջ կմտնեն հակառակորդի զորքերից ազատված տերիտորիայի աշխատավորների հետ:

Այնպեղի աշխատավորների ամբողջ կյանքը մինչև Կարմիր բանակի գալը խիտ հակադիր է յեղել ՍՍՀՄ աշխատավորների կյանքի համեմատությամբ: Պրոլետարական իշխանության մարմինները կամ տակավին չեն կազմակերպված, կամ դեռևս միայն կազմակերպվում են աշխատավորների ձեռքով: Յեթե ՍՍՀՄ բանվորներն ու գյուղացիները լավ գիտեն իրենց իշխանությունը, իրենց Կարմիր բանակին, մինչդեռ հակառակորդների յերկրների աշխատավորները մեր մասին գիտեն միայն այն, ինչ նրանց է հասնում բուրժուական ստի ու զրպարտությունների ցանկապատի միջով: Թշնամու կառավարությունն ու նրա բանակի հրամատարությունը կոռնա փրփուրը բերանին «կարմիր զորքերի գազանությունների մասին», «ավազակ ու թալանչի կարմիր բանակայինների մասին» և այլն: Նրանք կանգ չեն առնի թալանի ու սպանությունների սուռը, նույնիսկ յերկրաներին, վորպեսզի իրենց աշխատավորներին ցույց տան այդ վորպես «կարմիրների» կատարած դործողություններ: Այսպես՝ Չին-Արևելյան յերկաթգծի միջադեպի ժամանակ ուս սպիտակ-գվարդիականները, համաձայնության գալով սպիտակ-չինական հրամատարության հետ հագել էյին «կարմիր սրարտիզանները» շորեր, հարձակվել Տրյոխրեչյե ոսյոնի գյուղերի վրա և կոտորել ամբողջ բնակչությանը: Հետո նրանք նկարագրել ու զոհացրել էյին այդ վորպես «կարմիր զորքերի սարսափներ»:

Արևմուտքի մեղ սահմանակից համարյա բոլոր բուրժուական պետություններն աշխատավորներին և մանավանդ ազգային փոքրամասնություններին հեշտությամբ հնազանդեցնելու համար սահմանամերձ շերտի հողի հիմնական մասը հանձնել են կուլակ սպայությանն ու զինվորներին, վորոնք իրենց ցույց են տվել վորպես հուսալի Փաշխտներ: Այդ զինվորական զաղթականները, իրենց սպաների գլխավորությամբ, կոմիսիադ Փաշխտական կազմակերպություններ են և արդեն խաղաղ ժամանակ պատրաստվում են յրտեսության ու փնտսարարական աշխատանքին ադազա պատերազմի համար: Դրա հետ միասին այդ սահմանամերձ շերտից կվերցվեն ու բանտերը կնետվեն բոլոր առաջավոր բանվորներն ու գյուղացիները:

Այստեղ առանձնապես կարևոր է բացատրել մեր քաղաքականությունը, պատմել ու սպացուցել արիմակներով, վոր Կ. բանակը բարձր դիտակցական, կուլտուրական, հեղափոխական բանակ է, մերկացնել հակառակորդների ամբողջ կեղծիքը: Սակայն դրա հետ միասին, այստեղ պետք է առանձնապես արթուն լինել, ինչպես դասակարգային, նույնպես և ռազմական տեսակետից:

Ամբողջ բացատրական աշխատանքում պետք է համբերատար լինել այն, ինչ կես խոսքով պարզ է խորհրդային գյուղացու համար, նույնը, այստեղ կպահանջի առանձին մանրամասն բացատրություն: Մեր կուլտեստությունների մասին նրանցից շատ քչերին հայտնի կլինի: Մեր կարգերը նրանցից շատերի համար առաջին անգամ կարող են անհասկանալի մնալ: Ծատ ավելի ցածր կլինեն նրանց քաղաքական մակարդակը, դասակարգային դիտակցությունը, կազմակերպվածության հմտությունները և հասարակական ակտիվությունը: Ահա թե ինչու այստեղ մեղանից պահանջվում է առանձնապես ուշադրություն դեպի աշխատավոր բնակչությունը, պահանջվում է համբերատար բացատրական աշխատանք և սեփական որինակելի վարք ու բարք: Կրկին ու կրկին պետք է ընդգծել, վոր ամեն մի մարտիկի, դասակարգայնորեն կոմիսիադությունն ու կուլտուրական վարքը հակառակորդից ազատագրված յերկրամասերի բնակչության հետ փոխհարաբերությունների բանալին է:

Այդ միանգամայն հաստատում է Հեո. Արև. Կարմիր զորք բանակի փորձը: Մի ոպերացիայի ժամանակ մեր զորամասերը, հետապնդելով խուճուպի մատնված սպիտակ-չինացիներին և սպիտակ-գվարդիականներին, ականատես յեղան համարյա դատարկված գյուղերի: Աշխատավորներն ահաբեկվել էյին «կարմիրների գազանություններից» և փախուստի դիմել: Սակայն մյուս ոպերացիայի ժամանակ, նույն տեղում, բնակիչները մասսաներով դիմավորելու դուրս յեկան մեր զորամասերին, չհայտաբերելով վոչ մի վախ:

Մի ուրիշ ուայոնում, վորտեղ մեր զորամասերը լիկվիդացիայի եյին յինխարկել սպիտակ-դվարդիականների ու սպիտակ-չինացիների վոտ-նձգութունները, զինվորներն ու տեղական բնակիչները հորինել ու յեր-գում եյին այսպիսի մի յերգ՝

—«Կարմիրը լավ ե—վոչ վոֆի ձեռք չի տալիս, կարմիրը չի-
նական գինվորից լավ ե»:

Յերբ Տրյոխբեչյեի ուայոնում սպիտակ- դվարդիականները վորձում եյին կրկնել թալանն ու սպանութունները «կարմիրների անունից», բնակիչները վոչ միայն չհավատացին, վոր այդ արեւ են կարմիր զորքե-րը, այլ հատկապես զնացին կարմիր բանակի զորամասերի մոտ՝ պաշտ-պանութուն գտնելու և նյութական ոգնութուն ստանալու համար:

Ինչոյ էր ձեռք բերված Կարմիր բանակի նկատմամբ այդպիսի վե-րաբերմունքը չինական տերիտորիայի բնակչութան կողմից, չնայած՝ սպիտակ-չինացիների ու սպիտակ-դվարդիականների կողմից տարած-ված բոլոր ստերին:

Նախ և առջ կարմիր բանակային մասերի ու մարտիկների դասա-կարգայնորեն կոմվածութամբ և ինտերնացիոնալ-գիտակցական վար-բով: Այդ մասին են վկայում մեր զորքերի մասին յեղած բաղմամբիվ փաստաթղթերն ու կարծիքները:

Ամենից ավելի գնահատելի յե չին բանվորների խոստովանությու-նը.

«—Մենք, Ջալայնորի հանգիստի բանվորներս, մեր յերախ-տագիտութունն ենք հայտնում Կարմիր բանակի գորամասերին, նրանց դեպի մեզ ցույց տված լավ, հոգատար վերաբերմունքի հա-մար: Կարմիր բանակի գորամասերի Ջալայնորում գտնված ամ-բողջ ժամանակ հիմնահարության կամ դեպի մեզ, կարմիր բանա-կայիներին կողմից կոպիտ վերաբերմունքի վոչ մի դեպք չի յե-ղել: Ի նշան մեր յերախտագիտության և շնորհակալության նվի-րաբերում ենք ձեզ գրոշ:

Ստրիկոնն ճնչված, սիստեմատիկ քաղցի մատնված չին չբավորու-թյունն արտահայտվեց դեպի Կարմիր բանակն ունեցած իր վերաբեր-մունքը մի ձերուհու այսպիսի խոսքերով.

«Կարմիր բանակն աստծուց ավելի լավ ե. աստված հոց չի տալիս, կարմիր բանակն ուտելու բան ե տալիս»...

Այդ նրա համար, վոր հրամատարութունը պարենավորման ոգնու-թյուն էր կազմակերպում չբավորությանը, վորը հյուսիսից էր բաղցից մինչև մեր գալը:

ԳԵՐԻՆԵՐԻ ՆՎԱՏՈՒՄԻ ՑՈՒՅՑ ՏԱԼ ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼ - ԳԱ-ՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՄՈՒՆԲ

Կարմիր բանակայինը պետք ե հաստատ իմանա, թե ինչպես պետք ե վերաբերվի դեպի դերին:

Ինչո՞վ ե բացատրվում դեպի դերի զինվորը յեղած ասելութունը, բուրժուական բանակներում: Հանձնեա դերի աշխատավորի բուրժուա-դիան տեսնում ե վոչ միայն թշնամական բանակի ներկայացուցչին, այլև իրեն թշնամի դասակարգի՝ բանվորի կամ գյուղացու ներկայացուցչին: Յեկ միևնույն ժամանակ, սպայի գերության մեջ, նրան վորպես սպայի լիովին ուժիկը տալու հետ միասին, նրան վերապահվում եր մի շարք հարմարութուններ, մինչև իսկ սպայակից (դենչիկից) ոգտվելու իրա-վունք. այնինչ դերի զինվորները բոլոր յերկրներում պահվում եյին ան-տանելի, ամբողջի պայմաններում:

Համաշխարհային պատերազմի ժամանակ զինվորի համար գերու-թյան սարսափներն այնքան մեծ եյին, վոր հաճախ տեղի եյին ունենում ինքնասպանութուններ: Գերի զինվորներին ողտադորձում եյին ամե-նադժնդակ, ամենասոսկալի աշխատանքներում: Ամենաչնչին անհնազան-դության համար ճամբարային պետին, դերիները գանակոծվում եյին:

Ահա այդ իրականության պատկերը.

...«Գերիներին ներս հրեցին մարազը: Նրանց ձեռքերի թափերը կապկպած պարանի ծայրերին անցկացրին առաստաղի հեծանների վրա-յով և յերկու ձեռքերը ջղաձգվելով սոսկալի ցավից, կախվեցին ողում: Յավն այնքան ուժեղ էր, վոր Մենտելեն մի քանի որից հետո կորց-րեց գիտակցութունը:

Ուշքի դարով, նա տեսավ իր գլխին կանգնած ավստրիացի զինվորին: Գավրիլովի վրա նույնպես սուշաթափ պառկած մարազի հատակին: Գուտար մինչև մարմինը թաց էր: Նրա կոքին ջուր եյին լցնում և՛ Գավրիլովի վրա, նույնպես սուշաթափ պառկած մարազի հատակին:

Յերկու ժամ տանջեցին գերիներին, վորոնք կորցնում եյին իրենց գիտակցութունը յուրաքանչյուրը մի քանի րոպե, բարձրացնելով նրանց դեպի վեր և բաց թողնում միայն նրա համար, վորպեսզի ուշքի գան: Վերջապես նրանց պատգարակների վրա գիտակցութունը կորցրած տա-րան նորից կամերան»... (ցարական բանակի զինվորի հիշողությունե-րեց):

Գերիները սնունդը չէր ապահովում նույնիսկ նրանց կիսաքաղց դո-յութունը: Ամեն տեսակ լյղղանքներից ոգտվելը սովորական յերեվութ-կեր: Ահա մի որինակ.

...«Մի անգամ մենք տեսանք ճամբարային խոհանոցի առաջ մի քանի մարդկանց, վորոնք կանգնած եյին աղբի խրամի (կա-

նալի) մտա, վորաեղից հոսում եր խոհանոցի կեղտաշուրը, և իրենց կաթսայիկները մեջ եյին հավաքում ամեն տեսակ լղղանք: Նրանց մեջ կային ուռններ, ուռնիներ և սնրեր:

— Ի՞նչ եք անում, յեղբայրներ, սկսեց հանդիմանալ զբժրախաներին Ալիմիչը, չէ՞—վոր այդ աղբն ուտել չի կարելի...

— Ե՛յ դու հաստամուկ, ի՞նչ ես մարդկանց զբոսում.— բղավեց Գավրիլովը լուսամուտի մոտ կանգնած կարմրերեսին, գինվորի փաթաթանի նման կեղտոտ թասակը գլխին քրտնած խոհարարին:

— Ի՞նչ զործն և.— անամոթաբար ժպտալով պատասխանեց խոհարարը,— թող հավաքեն, չէ՞ վոր այդ մենք խողբերի համար ենք թափում... (նույն տեղում):

Գերինների բարակներում իրար վրա թափված լինելը, ցուրտն ու մեղան այն տեղն եյին հասցնում, վոր հիվանդանում եյին գերինները հարյուր հազարներով տիֆերով, հիվանդանում եյին թոքախտով, տասնյակ/հազարները մեռնում եյին քաղցից ու այլ հիվանդութուններից:

Սորհրդային—լեհական պատերազմում գերի ընկած ընկերներից մեկը գրում է.

«Ճամբարում թաղավորում եյին սովը, հյուսիս աշխատանքները, անգութ խտուրթյունը, վոր ուղղակի հաճախ մեր գերիներին սպանում եյին հարբած սպայության զվարճության համար:

Իսկ այժմ այդ յերևույթներին ողնության յեկան ուժեղ դաշնակիցներ՝ փորհարինքը, տիֆը, քուրթը, խոլերան: Հիվանդները հարյուրներով մեռնում եյին ճամբարում, վորպես թե մինչև հիվանդությունը հայտարարելը, և տասնյակներով—հիվանդանոցում: Յես չեմ կարող ճիշտ թիվն ասել, թե քանի հզուր եյին լեհական գերության մեջ, բայց չեմ սխալվի յեթե ասեմ, վոր ամեն մի հողուն, վոր Սորհրդային Ռուսաստան եր վերադառնում, ընկնում եր յերկու հոգի թաղված՝ և հաստանում»:

Հարկ կա՞ հիշատակելու այն մասին, վոր սողազա դասակարգային հակառակարեքում յուրաքանչյուր գերու հետ իմպերիալիստները հիվերաբերվին վորպես իրենց ուղղակի դասակարգային թշնամու հետ և ծաղրի կենթարկեն այնպես, ինչպես այդ բանին ընդունակ և մեռնող դասակարգը:

Շատ ժամանակ չե, ինչ մեր աչքի առաջ հաստատվեց այդ ՀԿՀՍ բանակի փորձով: Գիշերը № գնդի դասհրամ ընկ. Չապարինը վիրավորվելով, գերի ընկավ սպիտակ-չինացիների ձեռքը: Նրան դտան դադաբար հոչոտման յենթարկված. կտրտել եյին նրա փորը, աչքերը հանել

և աչքերի տեղ փամփուշտներ հագցրել: Սակայն դրանով սպիտակ-բան-գիտկները չեյին բավականացել. նրանք ալլանդակել եյին նրա սեռական սրգանը:

Բոլորովին այդպես չե և այդպես չպետք է լինի վերաբերմունքը դեպի գերին կարմիր բանակի մարտիկի կողմից:

Մենք անխնա յեմք դեպի քշնամին քանի նա զինաքափ չի յեղած: Գերի վերցնելուց հետո միանգամայն այլ է վերաբերմունքը: Ընդ-վարում պետք է խիստ տարբերություն դնել գերի սպայի և զինվորի միջև: Սպան մեր ուղղակի դասակարգային քշնամին է: Նրան պետք է մեկուսացնել, այնպիսի պայմանների մեջ դնել, վորպեսզի նա չկարողանա մեզ վնասել: Սակայն նրա հետ նույնպես անհրաժեշտ է զսպված, քաղաքավարի վերաբերմունք:

Իսկ աշխատավորներից գորակոչված գերի զինվորը մեր դասակարգային յեղբայրն է: Վորպես կանոն, նա կամ հարկադրված է մեզ հետ պասեքազմում, կամ խաբված է բուրժուական կառավարութուններից և նրանց պնակալեզներ—գանազան տեսակի սոցիալ-ֆաշիստներից:

Այսպիսի գերինների նկատմամբ յեղայրական վերաբերմունք պետք է լինի: Պետք է կարողանալ դասակարգային ճշմարտության խոսքով ոգնել մեկին, վոր նա գիտակցի իր սխալը, մյուսին, վոր նա հասկանա այն ամբողջ ճշունքը, վոր հասցնում է կապիտալիզմն աշխատավորներին, վորպեսզի նրանք բուրք սովորեն, քե ինչպես պետք է պայքարել բուրժուական-իրավակարգը տապալելու համար, հակահեղափոխական իմպերիալիստական պատերազմը, վոր նրանց կառավարության կողմից մղվում է մեր դեմ, քաղաքացիական պատերազմի վերածելու համար, հանուն խորհուրդների իշխանության:

Այս խնդիրն իհարկե, միանգամից չի լուծվում: Գերին մարտի ժամանակ և մարտից հետո այնքան է վախեցած, վոր ամենից առաջ նրան դղալ պետք է տալ, վոր նա անվտանգ դրության մեջ է: Գրա հետ միասին այդ մոմենտին մենք գեռես չդիտենք, թե ով է նա: Չէ՞ վոր գերու և փախտակի անվան տակ, նույնիսկ բանվորի կամ գյուղացու անվան տակ, կամ նույնիսկ կոմունիստի անվան տակ մեզ մոտ կարող են գալ Փաշիստներ և յրտեսներ հակառակորդից: Այդ պատճառով անհրաժեշտ է խիստ դասակարգային-մարտական զգոնություն և զգուշություն: Ընդվորում պետք է հիշել, վոր առաջին խնդիրը պետք է լինի գերուց տեղեկություններ ստանալ հակառակորդի մասին, և դրա համար նրան տալով պետք է հանձնել հրամատարին, օղորակել շտաբը: Յեվ հաստատուով պետք է հանձնել հրամատարին, օղորակել շտաբին տպավորական դրա համար առանձնապես կարևոր է, վոր հենց առաջին տպավորությունները նրա հետ վերաբերմունքից բաց անեն նրա աչքերը, վոր նա, յեթե աշխատավոր է, և վոչ թե Փաշիստ, մեզ ընդունի վորպես դասակարգային բարեկամներ:

Այդ տեսակետից հաջողութուններից կախված կլինի և այն, վոր նա իր գերութեան մասին և մեր գեալի զինվորներն ունեցած վերաբերմունքն մասին տուն նամակ կգրի: Մեզ մոտ գերիները գրութեան մասին վորքան շուտ և լիովին խմանան հակառակորդի բանակում, այնքան շատ վերացված կլինի կեղծիքը Կարմիր բանակի մասին, վոր կտարածեն մեր թշնամիները: Չին զինվորները մեծ բավականութեամբ Ելին նամակ գրում տուն. վոմանք հորը, մորը, մյուսները—յեղբայրներին և քայրերին: այդ նամակներում նրանք մերկացնում Ելին կեղծիքը Կարմիր բանակի մասին:

Վիրավորված Լյու-Տին-Սինը գրում է իր յեղբայրներին.

Լեմ-Սիյ և Տին-Սա յեղբայրներ, յես վիրավորված եմ ձախ քեզից, այժմ հիվանդանոցումն եմ, շուտով կառողջանամ: Ռուսական բանակը, սպաներն ու զինվորները յեղբայրաբար են վերաբերվում մեզ—ավելի լավ, քան մերոնք, չին սպաները»:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ԻՆՏԵՐՆԱՑԻՈՆԱԼ ԲՆՈՒՅԹԸ

Կարմիր բանակն իր շարքերում համախմբում է բոլոր ազգութունների աշխատավորներին, վորոնք բնակվում են խորհրդային Միութեան մեջ: Կարմիր բանակը պաշտպանում է աշխատավորների շահերն անկախ նրանից, թե ինչ ազգութեան են նրանք պատկանում:

Կարմիր բանակը ԽՍՀՄ բոլոր ազգութունների աշխատավորների գինված հենարանն է, վորոնք համախմբված են պրոլետարիատի դեկտատուրայի, սոցիալիզմի համար միատեղ պայքար մղելու:

Ընկ. Ստալինը մեր բանակն անվանեց՝

«Ժողովուրդների յեղբայրության բանակ, ոնշված ժողովուրդների ազատագրման բանակ, մեր յերկրի ազատությունն ու անկախությունը պաշտպանող բանակ»:

Կարմիր բանակի շարքերում կան 100-ից ավելի ազգութուններ, և կարմիր բանակայիններն այդ ամբողջ մասսան հանդիսանում է վորպես միաբան զոգված ինտերնացիոնալ մի ընտանիք:

ԽՍՀՄ գինված ուժերի շինարարութեան մեջ իր արտացոլումն է գտնում կուսակցութեան և խորհրդային իշխանութեան ազգային քաղաքականութունը: Բոլոր ազգութունների աշխատավորներին հնարավորութուն տալու համար, վորպեսզի նրանք լիովին պատրաստվեն ԽՍՀՄ սահմանների պաշտպանութեանը, ավելի լավ ուսումնասիրելու ուսպմական գործը, բարձրացնելու իրենց քաղաքական գարտիարակութունը—Կարմիր բանակում կազմակերպված են հատուկ ազգային դորամասեր և ստորաբաժանումներ: Այդ զորամասերում ու ստորաբաժանումներում բոլոր պարագմունքները տարվում են մայ-

րենի լեզվով: Կան ուկրաինական, բելոուսական, թաթարական, վրացական, հայկական, ուզբեկական, բուրխատական, լեհական, տաջիկական, թուրքմենական, գերմանական և այլ Կարմիր բանակի զորամասեր ու ստորաբաժանումներ: Այդ զորամասերը տարեցտարի զարգանում ու ամրանում են ամբողջ Կարմիր բանակի հետ միասին, համապատասխան ազգութունների տնտեսական ու կուլտուրական աճման հետ միասին—խորհուրդների յերկրի ընդհանուր սոցիալիստական աճման հիման վրա:

Կարմիր բանակը համայն աշխարհի աշխատավորների շահերի պաշտպան է կանգնած. նա հանդիսանում է համաշխարհային պրոլետարական հեղափոխության առաջավոր ջոկատը, ԽՍՀՄ—համաշխարհային պրոլետարիատի հայրենիքի—հավատարիմ պահապանը: Ամբացնելով պրոլետարական պետութեան մարտական հորութունն ու պաշտպանունակութունը, Կարմիր բանակն ուժեղացնում է նաև միջազգային պրոլետարիատին՝ իր ազատագրման համար մղած պայքարում, սոցիալիզմի համար պայքարում: Կարմիր բանակն ազատութուն է բերում բոլոր յերկրների աշխատավորներին և կապիտալիստներին, կալվածատերերին, կուլակներին տիրապետութեան տակ ճնշված ժողովուրդներին:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ ՅԵՎ ՀԱՄԱՅՆ ԱՇԽԱՐԿԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԸ

Համաշխարհային պրոլետարիատն ու համայն աշխարհի աշխատավորները Կարմիր բանակն ընդունում են վորպես իրենց դասակարգային շահերի պաշտպան և վորպես մարտնչող համաշխարհային պրոլետարական հեղափոխութեան համար:

Ամենքին հայտնի յե, թե ինչպիսի մեծ ողնութուն ցույց տվին մեզ կապիտալիստական յերկրների բանվորները քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ: Այժմ բանվոր դասակարգն իր ակտիվ մասնակցութեամբ հեղափոխական շարժմանը և ԽՍՀՄ պաշտպանութեան համար մղվող պայքարին, խանդարում է բուրժուազիայի հակախորհրդային ռազմական պլանները:

«Չին զինվորները գերությունից վերադառնալով, Չին-Ար. յերկաթգծի միջադեպը վերջանալուց հետո, ասում էլին. «խորհրդային յերկրում մեմ տեսնեմ իսկական յեղբայրական վերաբերմունք դեպի մեզ: Նրանք, վորոնց վրա մեմ կրակում էլին, վոչ քե քշում ինքն են մեզ, այլ մեր բարեկամները: Նրանք դեն շարտեցին կեղծիքի քողը, վոր ծածկում եր մեր աչքերը»:

«Յերկու վերքից եմ յես տանջվում,—ասում եր չինացի վիրավոր զինվորը, մի վերքը, վոր գնդակից է, առողջանում է: Մյուս վերքը, վոր կարմիր զինվորի հզոր խուսից է, յերբեք չի

առողջանա: Յես լսում եյի քշնամի-սպային, յես սպասում եյ
իմ յեղբորը՝ կարմիր գինվորին: Սիրտս ցավում ե գրանից»:

Կարմիր բանակը համաշխարհային պրոլետարիատի բանակն է, ին-
տերնացիոնալ-դասակարգային բանակ է: Դրանից ել բղխում են նրա ին-
տերնացիոնալ, հեղափոխական խնդիրները. այն է՝ պաշտպանել հա-
մաշխարհային պրոլետարիատի առաջին հայրենիքը իմպերիալիստակա
ինտերվենցիայից, պայքարել միջազգային պրոլետարական հեղափոխո-
թյան համար հակահեղափոխական բուրժուազիայի դեմ:

Սրբագրիչներ՝ Հ. Սատիկյան և Ա. Նուզուբյան

Պ Ե Տ Հ Ր Ա Տ Ի Տ Պ Ա Ր Ա Ն

Գլավեր № 7500 (բ). Հրատ. № 2221. Պատկեր № 1735 Տերտ

Հանձնված և արտադրության 15/VI 1932 թ. Սա. Ֆ. Ա.
Ստորագրված և ուղևոր 5/VI 1932 թ.

543

C 32-1
UA 348

1
2

804

« Ազգային գրադարան

42.352